SOSIALISMIN

teoria ja käytäntö

★ **Toveri L. I. Brezhnevin puhe PYTP:n 7. edustajakokouksessa**

★ **Vieraan puolueen ja ideologian puitteissa**

★ **Amerikkalainen elämäntapa — lupaukset ja todellisuus**

★ **Sotateollinen kompleksi ja asevarustelu**

1-2

9. vsk. — Ilmestyy torstaisin — Tammikuun 8. pnä 1976 — Hinta 0,40 mk

UUTISTOIMISTO NOVOSTI HELSINKI

SOSIALISMIN TEORIA JA KÄYTÄNTÖ

N:o 1—2 (380—381)

Tammikuun 8. pnä 1976

Tässä numerossa: Sivu

I L. I. BREZHNEVIN PUHE PYTP:N 7. EDUSTAJAKOKOUKSESSA

Toveri L. I. Brezhnevin puhe 1

II KAPITALISTISET MAAT

L. V. Mihailova: Vieraan puolueen ja ideologian puitteissa 7

O. Feofanov: Amerikkalainen elämäntapa — lupaukset ja todellisuus 17

III KANSAINVÄLISIÄ KYSYMYKSIÄ

A. Migolatjev: Sotateollinen kompleksi ja asevarustelu 28

Helsinki 1976 Kirjapaino Kursiivi Oy

L. I. BREZHNEVIN PUHE PYTP:N 7. EDUSTAJAKOKOUKSESSA

Toveri L. I. Brezhnevin puhe

Kunnioitettavat toverit!

Neuvostoliiton kommunistisen puolueen valtuuskunta on kiitollinen Puolan yhtyneen työväenpuolueen keskuskomitealle kutsusta edustajakokoukseenne, mahdollisuudesta osallistua sen työhön.

Tältä korkealta puhujakorokkeelta me välitämme teille, koko Puolan yhtyneelle työväenpuolueelle, joka on yhdistänyt riveihinsä melkein 2,5 miljoonaa vakaumuksellista sosialististen ihanteiden esitaistelijaa, lämpimän veljellisen tervehdyksen ja veljellisen solidaarisuuden tunteiden ilmauksen 15,5 miljoonalta Neuvostoliiton kommunistilta.

Puolueenne 7. edustajakokous tekee yhteenvetoa vastuullisesta kaudesta kansan Puolan kehityksessä. Toveri Edward Gierekin alustuksessa esitettiin laaja panoraama puolueen ja kansan saavutuksista, piirrettiin kirkkaasti ja täydellisesti vaikuttavat edistykset, joita on viime vuosina tapahtunut Puolan yhteiskunnan elämän kaikilla aloilla.

Teidän ystävienne oikeudella, taistelutoverien oikeudella, jotka iloitsevat menestyksistä ja pitävät sydämen asianaan toistensa huolenaiheita, haluamme sanoa: Puolan kommunisteilla on kaikki syy kokea tyydytyksen tunnetta työnsä tuloksista.

En tarkoita vain kuluneen viisivuotiskauden konkreettisia töitä, vaan myös sitä ilmapiiriä, joka vallitsee nyt maassa, puolueen arvovallan lujuttumista, työläisten aktiivia tukea sen keskuskomitean poliittiselle linjalle. Sitä johtaa kansan Puolan, sosialistisen yhteisön ja maailman kommunistisen liikkeen huomattava toimihenkilö toveri Edward Gierek.

Puolan yhtynyt työväenpuolue tuli 7. edustajakokoukseensa eheänä ja uskoen voimiinsa. Tämä on tärkeää. Sen menestyksillä on nähdäksemme sitäkin suurempi merkitys, koska ne on saavutettu monimutkaisissa olosuhteissa. Valtava organisaatiotyö 6. edustajakokouksen päätösten toteuttamiseksi, talouden johtamisen parantaminen, elävä yhteys keskustan ja paikkakuntien välillä, jatkuva huomio kansanjoukkojen poliittisen kasvatuksen kysymyksiin — kaikki tämä on tuonut hedelmänsä.

Nyt edustajakokouksessa punnitaan asialliseen tapaan mahdollisuuksia, määritellään edessä olevien töiden suunta ja määrä. Kysymys on monimutkaisista ja suurimittaisista tehtävistä, joiden ratkaiseminen vaatii suuria ponnistuksia puolueelta ja koko kansalta. Näitä on kansantalouden kaikinpuolinen kohottaminen ennen kaikkea työn tuottavuuden kasvun pohjalla. Näitä on sosialististen tuotantosuhteiden saattaminen täydelliseen voittoon kaupungissa ja maaseudulla. Näitä on työläisten sosialistisen tietoisuuden kohottaminen uudelle tasolle, heidän vastuuntuntonsa ja isännän huolenpitonsa kohottaminen kauniin sosialististen synnyinmaansa menestyksistä.

Emme epäile sitä, että Puolan kommunistit toteuttavat kaiken suunnitellun. Marxilais-leniniläisen puolueensa johtamana työväenluokka, talonpoikaisto, älymystö, kaikkien sukupolvien ihmiset rakentavat kehittyneen sosialistisen yhteiskunnan Puolan maaperälle. Kaikesta sydämestämme toivotamme teille, rakkaat ystävät, menestystä tässä suuressa historiallisessa työssä.

Kunnioitetut toverit valtuutetut!

Juuri näinä päivinä meidän maissamme huomioidaan joulukuun aseellisen kansannousun 70. vuosipäivä — se oli yksi kaikkein maineikkaimmista sivuista Venäjän ensimmäisessä vallankumouksessa. Tervehtiessään silloin kapinaan nousseita Varsovan, Lodzin, Dubrowskin alueen työläisiä, joiden vallankumouksellinen innostus liittyi Moskovan, Pietarin, Ivanovo-Voznesenskin proletaarien sankarilliseen taisteluun, Vladimir Iljitsh Lenin kirjoitti silloin sankarillisen Puolan sankarillisesta proletariaatista ja sanoi sen toimia vallankumouksellisen innostuksen esikuvaksi.

Täydellä oikeudella me voimme sanoa, että tuon nyt jo kaukaisen ajan vallankumouksellisen solidaarisuuden perinteet elävät meidän tämän päivän töissämme, sosialismin ja kommunismin rakentamisen aikakautena. Ne saavat ilmauksen meidän puolueittemme taisteluyhtenäisyytenä, meidän valtioittem-

me lujana poliittisena liittona, Neuvostoliiton ja Puolan kansojen murtumattomana ystävyytenä.

Monipuolinen neuvostoliittolais-puolalainen yhteistyö on jo kauan tullut tärkeäksi tekijäksi molempien maiden etenemisessä. Viisivuotiskaudesta toiseen kasvavat sen tulokset ja toimintakenttä laajenee. Me toteutamme nyt kansantaloussuunnitelmien syvällistä keskinäistä sitomista, yhdistämme ponnistuksemme suurimpien taloudellisten ongelmien ratkaisemiseksi, pyrimme yhteisesti tieteen ja tekniikan nopeutettuun kehittämiseen. Yhä laajemmaksi ja hedelmällisemmäksi tulee sosialismin ja kommunismin rakentamisen kokemusten vaihto. Myrskyisästi kasvavat suhteet puolue- ja kansalaisjärjestöjen, virastojen ja tuotantokollektiivien kesken. Kaikki tämä johtaa meidän kansojemme edelleen lähentymiseen, lujittaa miljoonissa puolalaisissa ja neuvostoihmisissä todellisen toveruuden ja veljeyden tunteita, keskinäistä syvää kiinnostusta toistensa menestyksiin.

Täällä edustajakokouksessa toveri Gierek puhui hyvin lämpimästi meidän puolueestamme, neuvostokansasta ja arvioi korkealle NKP:n politiikan. Me kiitämme vilpittömästi näistä hyvistä sanoista. Haluan vakuuttaa kunnioitetulle edustajakokoukselle, että yhtenäisyys, ystävyys ja veljeys on ollut, on ja tulee olemaan perustana leniniläisen puolueen ja neuvostovaltion suhtautumisessa Puolaan.

Toverit, meidän maamme valmistautuu nyt aktiivisti NKP:n 25. edustajakokoukseen. Lähitulevaisuudessa pidetään myös eräiden muiden hallitsevien veljespuolueiden edustajakokoukset. Sosialististen maiden pulssi lyö samaan rytmiin. Sosialismi lähentää kansoja, yhdistää ne yhtenäiseksi perheeksi, joka elää sosialistisen internationalismin lakien ja normien mukaisesti.

Sosialististen valtioiden yhteisö on yksi meidän aikakautemme kaikkein merkittävimmistä luomuksista, tekijä, joka lyö yhä kirkkaamman ja lähtemättömän leiman koko nykyaikaiseen kansainväliseen elämään. Sosialistinen yhteisö on tasavertaisten, suvereenisten ja itsenäisten valtioiden vapaaehtoinen liitto, valtioiden, jotka ollen sosialistisia valtioita ammentavat mahtinsa ja hyvinvointinsa vain kansojensa vapaasta työstä tuntematta riistoa kotonaan ja riistämättä muiden maiden ja kansojen työtä tai rikkauksia. Sosialistinen yhteisö on täysin uuden tyyppinen liitto. Se ei perustu vain maaryhmän valtiollisten etujen yhtenäisyydelle, vaan on marxilais-leniniläisten puolueiden johtamien kansojen veljellinen perhe, jotka yhdistää yhteinen maailmankatsomus, yhteiset korkeat tavoitteet, toverillisen solidaarisuuden ja keskinäisen tuen suhteet. Tämä on liitto, joka nojautuu asenteiden ja toimien pysyvään yhtenäisyyteen, mikä antaa lisää voimaa jokaiselle sen osanottajalle kansallisten tehtävien ratkaisemiselle ja lisää moninkertaisesti niiden yhtenäistä painoa ja vaikutusta maailman asioihin.

Sosialistinen yhteisö on vapauden ja edistyksen voimien kaikkein luotettavin tuki koko maailmassa. Juuri sen vuoksi sitä yrittää niin epätoivoisesti mustamaalata imperialistinen taantumus. Porvarillinen maailma yrittää ideologisen tunkeutumisen avulla ja käyttämällä taloudellisia vipusimia sinnikkäästi mutta turhaan horjuttaa meidän yhtenäisyyttämme, koettaa vahingoittaa sosialismin perusteita milloin yhdessä, milloin toisessa veljesmaassa. Sosialismin asian petturit valelevat meidän yhteisöämme lialla ja pyrkivät vääristelemään meidän keskinäisten suhteittemme luonteen ja meidän yhteisen politiikkamme.

Mutta kansat, kaikkien maanosien vapautta rakastavat kansat ovat omasta kokemuksestaan tulleet vakuuttuneiksi siitä, että siellä missä kysymys on vastaiskun antamisesta hyökkääjien suunnitelmille, sodanvaaran ehkäisemisestä ja rauhan lujittamisesta, rauhanomaisen tasavertaisen yhteistyön kehittämisestä valtioiden välillä, taistelusta vapauden ja sosiaalisen edistyksen puolesta — siellä ne voivat luottaa ennen kaikkea sosialismin maiden tukeen. Meidän yhteinen politiikkamme on ollut ja on johdonmukaista leniniläistä politiikkaa rauhan, kansojen vapauden ja itsenäisyyden puolustamiseksi, työkansan oikeudenmukaisen asian puolustamiseksi.

Samoin kuin mikä tahansa muu historiallinen ilmiö sosialististen valtioiden yhteisö on kehityksen prosessissa. Siihen kuuluvat veljesmaat lujittuvat ja kehittyvät ja niiden liitto syvenee. Yhä monitahoisemmiksi ja syvemmiksi tulevat niitä yhdistävät suhteet, niiden yhteistyö ja yhteistoiminta täydellistyy sisä- ja ulkopolitiikan eri alueilla.

Samanaikaisesti tulee aktiivisemmaksi ja tehokkaammaksi meidän yhteisömme suotuisa vaikutus nykyhistorian kulkuun. Ja ei ole epäilystä siitä, että tapahtumien edelleen kehittyessä paljastuu yhä selvemmin ja arvioidaan yhä täydellisemmin se suuri ja jalo rooli, joka ihmiskunnalle on itse sosialistisen yhteisön olemassaololla ja sen harjoittamalla politiikalla.

Haluaisin täällä sanoa, että me Neuvostoliiton kommunistit pidämme itsellemme korkeana kunniana yhdessä veljiemme kanssa kansan Puolassa ja muissa sosialistisissa maissa olla sosialististen maiden kansainvälisen yhteisön rakentajia. Me pidämme velvollisuutenamme tehdä kaiken meistä riippuvan, jotta sosialistinen yhteisö lujittuisi ja kukoistaisi.

Kunnioitetut toverit, huolimatta nykymaailman tilanteen kaikesta ristiriitaisuudesta ja monimutkaisuudesta sen hallitsevana piirteenä on jo useiden vuosien ajan ollut jännityksen lieveneminen, yhteiskuntajärjestelmältään erilaisten valtioiden rauhanomaisen rinnakkaiselon periaatteiden vahvistuminen, keskinäisesti edullisen kansainvälisen yhteistyön kehittyminen.

Nyt ETY-kokouksen jälkeen on olemassa reaalinen mahdollisuus

kulkea eteenpäin tällä tiellä. Me kannatamme sitä, että johdonmukaisesti täytettäisiin elämällä ETYKn päätösasiakirjan konkreettisia kohtia. Haluaisin tässä yhteydessä korostaa, että on hyvin tärkeää nähdä ja ymmärtää tämän asiakirjan merkitys kokonaisuutena, sen kaikissa osissa eikä antautua houkutukseen irrottaa siitä yksityisiä kappaleita, joita jotkut pitävät taktisesti itselleen sopivampina.

Tässä yhteydessä herää myös kysymys päätösasiakirjan tekemisestä tunnetuksi laajoille kansalaispiireille. On sanottava suoraan: monissa länsimaissa tämä asia on järjestetty kehnosti. Neuvostoliitossa, Puolassa ja muissa sosialistisissa maissa ETYK-asiakirjan täydellinen teksti on julkaistu monimiljoonaisina painoksina ja se on tunnettu käytännöllisesti katsoen jokaiselle lukevalle ihmiselle, mutta länsimaissa sen painosmäärät lasketaan parhaassa tapauksessa tuhansina ja se pysyy vähän tunnettuna.

Me oletamme, että kaikki ne, jotka panivat allekirjoituksensa päätösasiakirjan alle, aikovat ponnistella sen toteuttamiseksi elämässä. Tämä taas vaatii ennen kaikkea luomaan asianmukaisen moraalis-poliittisen ilmapiirin, lujittamaan keskinäisen luottamuksen ja rakentavan yhteistyön henkeä. Valitettavasti juuri Helsingin tapaamisen jälkeen eräät länsimaiden vaikutusvaltaiset piirit alkoivat toimia täysin vastakkaiseen suuntaan. Harhautuksen ja parjauksen kampanjat sosialistisia maita kohtaan, kaikenlaiset neulanpistot tarkoituksella aikaansaada vastareaktio ja myrkyttää ilmapiiri — kaikki tämä ei tietenkään suinkaan vastaa ETYKssä hyväksyttyjen päätösten henkeä.

Antaessaan päättäväisen vastaiskun kansainvälisen yhteistyön vastustajille, heidän suoranaisille ja välillisille apureilleen, sosialistiset valtiot osoittavat jatkuvan valmiuden konkreettisiin toimiin myönteisten prosessien syventämiseksi maailman areenalla.

Meidän mielestämme paljon hyödyllistä voitaisiin tehdä jo lähiaikoina. Tuntuu siltä, että myönteisiä tuloksia olisi esimerkiksi yleiseurooppalaisten kongressien tai valtioiden välisten neuvottelukokousten pitämisellä yhteistyön kysymyksistä ympäristönsuojelun, liikenteen kehittämisen ja voimatalouden alalla.

Erityinen ajankohtaisuus on tietysti sotilaallisen jännityksen lievenemisen kysymyksillä. Eteneminen tällä alalla merkittävästi edistää edistystä neuvotteluissa Keski-Euroopassa olevien aseistusten ja asevoimien supistamisesta, johon me vilpittömästi pyrimme.

Noudattaen Helsingissä laadittuja periaatteita, askel askeleelta toteuttaen elämässä siellä saavutettuja sopimuksia ETYKn osanottajamaat voisivat tulla konkreettisin myönteisin tuloksin Belgradin tapaamiseen, joka on suunniteltu vuodeksi 1977. Kaikkein tärkeintä on se, että jatkuva ja johdonmukainen eteneminen eteenpäin jo yhteisesti löydettyä tietä pitkin johtaisi keskinäisen luottamuksen

lujittumiseen, jota ilman ei voi olla puhettakaan kansainvälisen yhteistyön todellisesta kukoistuksesta.

Nyt tuskin kukaan kieltää sitä, että ensimmäiset hyvät idut, jotka ovat kohonneet rauhanomaisen rinnakkaiselon ja jännityksen lievenemisen maaperässä, liittyvät ennen kaikkea sosialististen maiden ponnistuksiin. Me kommunistit teemme vastedeskin kaiken meistä riippuvan, jotta maailmaa ei koskaan ympäröisi ydinpalon liekki, jotta kansat voisivat elää, kehittyä ja ratkaista tehtävänsä lujan rauhan, itsenäisyyden ja vapauden olosuhteissa.

Lopuksi, rakkaat toverit, sallikaa minun toivottaa hedelmällistä työskentelyä teidän edustajakokoukselleenne, täydellistä menestystä niiden päätösten toteuttamisessa, jotka se hyväksyy.

Eläköön Puolan yhtynyt työväenpuolue — kansan taistelujoukko uuden Puolan rakentamisessa!

Lujittukoon ja syventyköön yhä enemmän veljellinen neuvostoliittolais-puolalainen ystävyys!

Saavuttakoot yhä uusia voittoja Marxin — Engelsin — Leninin suuret ajatukset!

Eläköön rauha, eläköön kommunismi!

TASS

SEURAAVASSA NUMEROSSA mm.:

L. I. Brezhnevin tervehdys Kuuban kommunistisen puolueen 1. edustajakokoukselle

Fidel Castron selostus ja *M. A. Suslovin* puhe Kuuban kommunistisen puolueen 1. edustajakokouksessa

L. V. MIHAILOVA

Vieraan puolueen ja ideologian puitteissa

Kristillisdemokraattinen/Kristillissosiaalinen unioni (CDU/CSU), joka on Länsi-Saksan porvariston johtava puolue, jatkaa historiallisen edeltäjänsä, katolisen keskustapuolueen perinteitä, ja nojaten katolisen ja protestanttisen kirkon tukeen on perustamisestaan lähtien yrittänyt ulottaa vaikutustaan työväenluokan laajoihin kerroksiin. Tämä on kuitenkin onnistunut vain uskovaisten työläisten tietyn osan suhteen. Kirkon avulla CDU/CSU perusti toisen maailmansodan jälkeen Kristillisten ammattiyhdistysten liiton, Katolisen työväenliikkeen, Evankelisen työväenliikkeen sekä useita muita pieniä klerikaalisia työväenjärjestöjä. Niissä kaikissa yhteensä on korkeintaan 450 000 jäsentä.

Samalla kun perustettiin puolue, sen sisälle muodostui työväensiipi, niin sanotut CDU/CSU:n sosiaalikomiteat, joka on vähitellen muuttunut työväenoppositioksi puolueen sisällä. Millainen on komiteoiden rooli puolueessa?

Ennen kaikkea muutama sana itse puolueesta. Kun natsi-Saksa oli lyöty, maassa syntyi omalaatuinen tilanne: porvarilliset puolueet olivat kompromettoineet itsensä yhteistyöllä natsien kanssa, uudet vasta syntyivät, ja ainoat instituutiot, jotka Länsi-Saksan porvaristolla oli, ja jotka olivat eräistä menetyksistä huolimatta säilyttäneet työntekijävoimansa, olivat katolinen ja protestanttinen kirkko.

Niin oudolta kuin se tuntuukin, mutta ainoassakaan fasismin ja toisen maailmansodan kauhut kokeneessa maassa ei ollut katoliselle ja protestanttiselle kirkolle (Saksan kahdelle pääkirkolle), muodostunut niin suotuisia oloja kuin natsivaltakunnassa. Molemmat kirkot tahrivat itsensä yhteistyöllä natsien kanssa: osa protestanttista kirkkoa — Deutsche Christen — teki sen avoimesti, toinen osa — Saksan evankelinen kirkko — noudatti puuttumattomuustaktiikkaa. Kun eräät protestanttiset hengenmiehet osallistuivat taisteluun fasismia vastaan, tapahtui se vastoin kirkon korkeimpien hengenmiesten tahtoa. Kun natsismi oli lyöty, evankelinen kirkko esitti virallisen julkilausuman, jossa se tunnusti virheensä. Tämän katumuksen tuli avata sille tie uskovaisten sydämeen.

Vaikka katolinen kirkko oli v. 1931 esiintynyt natsilaisuutta vastaan, se v. 1933 löysi sen kanssa yhteisen kielen ja tunnusti fasistisen natsivaltion lailliseksi. Vuoteen 1935 natsit käyttivät kernaasti hyväksi katolisen kirkon palveluksia, mutta sitten lujittunut natsidiktatuuri kävi suvaitsemattomaksi sellaisenkin ideologisen instituution kuin katolisen kirkon vaikutukselle: vuonna 1935 katolisia kirkonmiehiä vastaan alkoivat pakkotoimet. Yhteensä kolmannen valtakunnan aikana oli kirkonmiehiä vastaan 4 665 oikeudenkäyntiä. Keskitysleireille joutui 261 hengenmiestä ja 140 uskonnollisten ritarikuntien jäsentä.

Kummankin kirkon korkeimmat hengenmiehet, joista muuten kukaan ei joutunut kärsimään natsismin takia, käyttivät hyväksi taistelussa natsikomentoa vastaan henkensä antaneiden tavallisten kirkonmiesten, munkkien, evankelisten veljeskuntien jäsenten arvovaltaa kohentaakseen mainettaan, puhdistaakseen kirkon uskovaisten silmissä. Tämä onnistui. Enemmänkin, kirkot loivat ylleen "marttyyrien" sädekehän. Varsinkin katolinen, joka ei katsonut tarpeelliseksi esittää edes katumuskirjettä. Tämä itsevarmuus johtui kenties uudesta katolilaisille edullisesta kirkkokuntien keskinäissuhteesta: kun v. 1925 Saksassa oli uskovaisista 64,1 % protestantteja ja 32,4 % katolilaisia, niin BRD:ssä v. 1950 oli 50,5 % protestantteja ja 45,8 % katolilaisia.

Molemmat kirkot saivat heti rikkaiden ja vahvojen suojelijoiden, länsiliittolaisten ja Saksan porvariston suosion. Nämä katsoivat, että niin kokenut ja uskollinen yksityisomistuksen ja porvarillisen valtion puolustaja kuin kirkko auttaa monopolien vallan elvyttämisessä, niiden herruuden lujittamisessa sekä maailmassa leviävien sosialismin aatteiden torjumisessa.

Sosiaalinen oppi ei ollut ainoa ase kirkkojen ideologisessa asevarastossa. Katolinen kirkko laati uuden fasismia selittävän teorian. Se todisteli, että fasismi on seuraus yhteiskuntaelämän yleisestä maallistumisesta, joka sai alkunsa renessanssin aikakaudella. Sen mielestä uskonpuhdistus ja valistus lisäsivät maallistumista vielä enemmän. Kaikki, mitä Euroopan kansat ovat joutuneet kärsimään, on rangaistusta siitä, mitä ihminen on tehnyt itse ilman jumalan apua, että hän on itse päättänyt rakentaa elämänsä. Katoliset ideologit samaistavat tällöin fasismin ja kommunismin, johtavat molemmat "yhteisestä" "materialistisesta ja kollektiivisesta" maailmankatsomuksesta. Sen vuoksi vuoden 1945 jälkeen katolinen kirkko esitti "jälleenkristillistämisen" ajatuksen, ts. ajatuksen uskonnon ottamisesta poliittisen ja valtiollisen toiminnan perustaksi. Protestanttinen kirkko kannatti tätä ajatusta täydellisesti. Nimenomaan pelko, että entisen valtakunnan alueelle saattaa syntyä sosialistnen yhteiskunta lähentää molempia kirkkoja, jotka ovat monia vuosisatoja olleet keskenään vihollisia. Länsi-

Saksan porvaristo havaitsi tässä ajatuksessa sen langan, johon tarttumalla se saattoi jälleen saada johtavan aseman sodanjälkeisessä Saksan valtiossa.

Molemmat kirkot olivat aloitteentekijöinä kahden kirkkokunnan puolueen perustamisessa. Länsi-Saksan eri puolille alkoi syntyä kerhoja ja ryhmiä, joista sitten muodostui CDU. Niiden perustajina olivat useimmiten Saksan entisten porvarillisten puolueiden — katolisen keskustapuolueen, saksalais-kansallisen ja saksalais-kansanpuolueen toimihenkilöt. Sosiaaliselta koostumukseltaan kerhot olivat hyvin kirjavia. Niissä oli suuria ja keskitason teollisuudenharjoittajia, pikkuporvaristoa, virkamiehiä, porvarillisia intellektuelleja sekä tietty osa proletariaattia. CDU:n sosiaalikomiteoiden asiainhoitajan Norbert Blumin sanojen mukaan he olivat lähinnä työläisiä, "joita yhdisti kristillisen ammattiyhdistysliikkeen perinne". Sosiaalikomiteat vetivät mukaan myös osan uskovaisista työläisistä. Hitlerin komennon aikaisten kauhujen jälkeen näet, kaiken tapahtuneen aiheuttaman hämmingin ja masennuksen oloissa kansassa voimistui pyrkimys uskontoon. Itse nimitys "kristillisdemokraattinen" näytti tarjoavan uusia jaloja kristillisiin ja demokraattisiin periaatteisiin perustuvan yhteiskunnan luomisen näköalat. Kukin CDU:hun kuuluva väestökerrostuma pyrki omiin tavoitteihinsa. Sen vuoksi noiden kerhojen ohjelma oli ihmeellinen vanhoillisrestauratoristen ja edistyksellisten sosiaalisten aatteiden seos. Puolueen työväensiiven vaatimukset poikkesivat tietenkin jyrkästi tuohon puolueeseen kuuluvien teollisuudenharjoittajien päämääristä, mutta koska CDU/CSU:n kehdon ääressä seisoivat katolinen ja protestanttinen kirkko sekä entisten kristillisten ammattiliittojen toimitsijat, niin eri kerhojen ohjelmat laadittiin vastaavassa hengessä. Niinpä Berliinin kerhossa esitti johtavaa osaa entinen kristillinen ammattiyhdistystoimitsija Jakob Keiser, kun taas CDU:n Reinin järjestön ohjelman, niin sanotut Kölnin teesit, laativat Walberbergin luostarissa Johannes Albers, dominikaanipapit L. Simer ja E. Welti. Kirkolliset ideologit yrittivät saada puolueen ohjelman perustaksi katolisen kirkon opin "luonnollisesta oikeudesta", yksityisomistuksen järkkymättömyydestä, työnantajien ja työläisten kumppanuutta koskevan ajatuksen jne. He esittivät työtätekevien vaatimukset epämääräisen pyöreästi. Heidän laatimissaan ohjelmissa puhuttiin yhteiskunnasta, joka perustuu "sosiaalisen oikeudenmukaisuuden periaatteisiin", "yhteishyvästä". Kölnin teeseissä sanottiin jopa, että "pyrimme rakentamaan todella kristillisen sosialismin". Uskovaisista tuo kuulosti varsin houkuttelevalta. Semminkin, kun tekijät näyttivät ilmaisevan työläisten mielipidettä, tuomitsivat militarismin ja "kapitalistiset pohatat". Se ei kuitenkaan riittänyt. Länsi-Saksan työväenluokka vaati konkreettisia uudistuksia. Se tiesi, että Itä-

Saksassa oli toimeenpantu maauudistus, lakkautettu suurkonsernit ja takavarikoitu natsirikollisten omaisuus. Sen vuoksi CDU:n kerhojen perustajat joutuivat niiden ohjelmissa kuvastamaan työtätekevien vaatimuksia. Kölnin teeseissä sanottiin, että "suurpääoman, monopolien ja konsernien herruus hävitetään" ja kivihiiliteollisuus ja voimatalous luovutetaan yhteiskunnalliseen omistukseen. Reininmaa-Pfaltzin CDU:n ohjelmassa sanottiin: "Taloudellisen toiminnan perustana on kaikkien työtätekevien sosiaalinen tasa-arvoisuus tuotantolaitoksissa ja yhteiskunnallisessa hallinnossa". Ruhrin alueella CDU:n kerhoon kuuluvat työläiset esittivät v. 1946 vaatimuksen "taloudellisten ja sosiaalisten suhteiden kaikkikäsittävästä uusimisesta", "trustien ja konsernien hävittämisestä", "kivihiiliteollisuuden ja muiden suurteollisuusalojen luovuttamisesta yhteiskunnalliseen omistukseen".

Vaatimukset olivat työtätekevien kannalta elintärkeitä. Mikä oli työläisten prosentuaalinen osuus CDU:n eri järjestöissä? Esimerkiksi Ala-Saksissa 16,6 %, Hampurissa 10, Pohjois-Reininmaalla 21,5 %.

Alkuaikojen epävarmuus omien voimien suhteet, halu säilyttää vaikutus pikkuporvaristoon ja työväenluokkaan pakottivat CDU:n johtajat toimimaan varovasti ja diplomaattisesti. Näiden näkökohtien vuoksi CDU:n puolueryhmä Pohjois-Reinin—Westfahlenin osavaltion maapäivillä esitti useita lakiehdotuksia kivihiili-, kemian- ja metallinjalostusteollisuuden uudelleenjärjestämisestä. Kun CDU:n johtoelinten Alenissa englantilaisella miehitysvyöhykkeellä helmikuussa 1947 pitämän kokouksen aikana työväenluokka järjesti Essenissä joukkomielenosoituksia vaatien vuoriteollisuuden kansallistamista ja työläisten osallistumisen laajentamista tuotantolaitosten johtamisessa, CDU:n johtajat hyväksyivät ohjelman, jossa väitettiin, että "yksityiskapitalismin rajattoman herruuden ajat ovat ohi ... on löydettävä uusi talouselämän rakenne", on luovutettava valtion omistukseen kivihiili- ja metallinjalostusteollisuus. Tuolla ohjelmalla oli kaksinainen taktinen tavoite. Toisaalta tuli näyttää, että työtätekevien, mm. CDU:n vasemmistosiiven vaatimukset on otettu huomioon, ja toisaalta kestää kilpailussa sosdem puolueen kanssa taistelussa työläisten äänistä.

Alenin ohjelma ei tietenkään heikentänyt sitä kärkevää luokkataistelua, joka kehittyi sodanjälkeisessä Länsi-Saksassa. Tästä puhuivat itse katoliset poliitikot natsilaisuuden romahduksen jälkeen v. 1948 jälleen kokoontuneessa Saksan katolilaisten edustajakokouksissa: "Jälleen on leimahtanut luokkataistelu: työläisten ja työnantajien välinen kuilu on auennut jälleen."

Luokkaristiriitojen kireys pakotti Länsi-Saksan porvariston etsimään kompromissiratkaisua omistusta koskevaan kysymykseen välttääkseen yksityisomaisuuden kansallistamisen. Saksan katolilaisten

edustajakokouksessa Bochumissa v. 1949 käsiteltiin jo työläisten osallistumista hallintoon kaikilla tasoilla ja kaikilla aloilla, enemmänkin, sitä käsiteltiin työtätekevien "luonnollisena oikeutena", ts. se perusteltiin katolisen kirkon dogmilla. Se oli juoni, mutta silti se herätti tyytymättömyyttä kirkkovaltiaiden piirissä: kardinaali Frings esiintyi niin jyrkästi teesiä vastaan, että Kristillinen tietotoimistokin kiirehti esittämään lausunnon, jonka mukaan kardinaali Fringsin sanoja ei tule käsittää "kieltäytymiseksi Bochumista" vaan siten, että "Bochumin päätös voidaan toteuttaa vain askel askelelta".

Bochumin edustajakokouksen päätös aiheutti Fringsiä tukeneen Pius XII vastalauseen. Bochumin edustajakokouksen jälkeen seuranneen keskustelun tarkoituksena oli kumota mainittu teesi ja todistaa vallitsevan yksityisomistutuksen ikuisuus ja välttämättömyys. Sitä paitsi oli poistettava päiväjärjestyksestä sellainen epämiellyttävä käsite kuin "kristillinen sosialismi". Minkä tekikin Reinin ja Westfahlin teollisuudenharjoittajain ryhmä, jota johti kokenut poliitikko Kondar Adenauer. Se syrjäytti CDU:n johdosta keski- ja pikkuporvariston johtajat sekä "kristilliset työläisjohtajat".

Vuonna 1947 Königsteinissä muotoutui CDU/CSU:n yhteisjärjestö ja sen jälkeen 30. 11. 1947 Hernissä laillistettiin puolueen työläissiipi CDU/CSU:n sosiaalikomiteoiden eli "Kristillisten demokrattisten työläisten" järjestönä, jolla oli oleva oma ylin elin — Sosiaalikomiteoiden edustajakokous ja oma päätoimisto.

Näin Länsi-Saksassa perustettiin poliittinen klerikaalinen puolue, jonka sisällä oli pieni työväenluokan osasto. Se oikeutti CDU/CSU:n sen lopullisen muodollistamisen jälkeen (Goslar, 1950) nimittämään itseään "kansan" puolueeksi. Sosiaalikomiteoiden tehtäväksi annettiin kirkon sosiaaliopin propagoiminen ja CDU/CSU:n politiikan tunnetuksitekeminen työväenluokan keskuuudessa. Niin muodoin työläisten tuli propagoida suurporvariston puolueen ideologiaa!

Vuonna 1963 työläissiipi käsitti 15 % CDU:n jäsenmäärästä ja *Spiegel-lehden* tietojen mukaan v. 1970 — 13 %. Nykyään sosiaalikomiteat yhdistävät 105 000 henkilöä. 60-luvun alussa 83 %:ssa tuotantolaitoksista, joiden työntekijämäärä oli yli tuhannen, oli Sosiaalikomiteoiden ryhmät. Yksistään metalliteollisuudessa ne toimivat 430 tuotantolaitoksessa.

Vuonna 1972 tuotantoneuvostojen vaaleissa ne saivat 19,7 % kaikista paikoista, mikä merkitsee, että viidesosa tuotantoneuvostojen jäsenistä kuuluu Sosiaalikomiteoihin.

CDU:n työläissiipi julkaisee omaa kuukausijulkaisuaan *Soziale Ordnung ("Sosiaalinen järjestys")*. Nimi sinänsä on kuin ohjelma. Tosiaan, tuo järjestö on vallitsevan järjestelmän aktiivinen puolustaja. Tässä ei ole mitään ihmeteltävää, kun sosiaalikomiteoiden jäsenet

ovat puolueen johtajien ja omien välittömien johtajiensa (aluksi Jakob Keiserin ja nyt Hans Katzerin) kasvattamia kirkon sosiaalisen opin hengessä, joka siunaa yksityisomistuksen ja vallitsevan valtiojärjestelmän.

Kulkien usein CDU/CSU:n johtajien perässä, jotka pelaavat kansalliskiihkoisilla tunteilla ja propagoivat sosiaalisen kumppanuuden ajatusta, he noudattavat neuvostovastaista ja kommunisminvastaista linjaa. Tämä asenne on varsinkin selitettävissä, kun CDU/CSU oli 20 vuotta hallitsevana puolueena, kylmän sodan ja jyrkästi neuvostovastaisen politiikan alullepanijana.

CDU/CSU, oikeammin sen työnantajasiipi, otti pistimet ojossa vastaan sopimuksen, jonka BRD solmi Neuvostoliiton ja Puolan kanssa ja yritti keinolla millä hyvänsä estää sen ratifioinnin. Sosiaalikomiteoissa taas ei ollut tällaista yksimielisyyttä. Komiteoiden puheenjohtaja Hans Katzer kannatti CDU/CSU:n hallituksen noudattamaa virallista linjaa, kun taas Neuvostoliiton ja BRD:n neuvottelujen alettua Sosiaalikomiteoiden asiainhoitaja Norbert Blum tuomitsi jyrkästi puolueen silloisen johtajan Kiesingerin menettelyn tämän väitettyä, että Oderin—Neissen rajojen tunnustaminen muka merkitsee "toista antautumista" ja kansallisten etujen "loppuunmyyntiä". "Sanoudun irti sellaisista käsitteistä kuin 'toinen antautuminen' ja 'loppuunmyynti'. Jos ajatellaan tarkemmin, mitä tarkoitetaan 'toisella antautumisella', niin syntyy vaikutelma, että näin voivat ajatella vain henkilöt, jotka valittavat ensimmäistä antautumista".

Sosiaalikomiteoiden yhteydessä toimiva nuorisojärjestö "Nuoret työläiset" myöskin tervehti Saksan liittotasavallan sopimuksia DDR:n, Neuvostoliiton ja Puolan kanssa. Järjestön jäsenet arvostelivat suuttumuksella CDU:n johtajien kansalliskiihkoista sanankäyttöä katsoen, että vanhojen natsikaavojen on jäätävä menneisyyteen.

Pääpiirteissään kuitenkin Sosiaalikomiteat kannattivat CDU/CSU:n politiikkaa "itäisten sopimusten" suhteen aiheuttaen ihmettelyä työläisten keskuudessa.

Monopolipääoman herruuden asteittaisen voimistumisen oloissa työväenluokka ei onnistunut saamaan aikaan tärkeimpien teollisuudenalojen kansallistamista. Alenin ohjelmakin tehtiin tyhjäksi. CDU/CSU:n Hampurin edustajakokouksessa 1953 se korvattiin pikkuporvarillisella tunnuksella: "Kaikkien väestökerrosten omistus", ts. esitettiin "deproletarisoinnin" ajatus, jota kardinaali Frings kannatti varsin aktiivisesti. Hän sanoi, että proletaarin on "hankittava oma maatilkkunsa". Siten aiottiin "deradikalisoida" proletariaatti. Sittemmin tämä teesi muuttui oikeudenmukaista palkkausta ja voittoihin osallistusmista koskevaksi vaatimukseksi.

Raskaassa taistelussa työnantajia vastaan vuori- ja metallinjalostusteollisuuden työväki onnistui

pakottamaan liittopäivät hyväksymään lain, joka edellytti näiden alojen työläisten osallistumista tuotantolaitosten johtamiseen pariteettipohjalla ja erityisen työläisjohdon valitsemista työntekijöiden edustajaksi johtoon. Se oli työläisten huomattava voitto. Mutta kun he alkoivat pyrkiä lain vaikutuksen ulottamiseen muille teollisuuden aloille, porvaristo, joka oli siihen mennessä lujittanut huomattavasti asemiaan, pystyi vääristämään ja typistämään sen omaksi edukseen. Nyt ei enää ollut puhetta pariteettipohjasta vaan ainoastaan siitä, että työläisten määrä hallintoneuvostossa ei ylittäisi kolmannesta sen jäsenistä.

CDU/CSU:n 20-vuotinen vallassaolo osoitti, että tuo klerkaalipuolue ei aio tosissaan täyttää sen enempää työläisten vaatimuksia osallistumisesta johtamiseen kuin noudattaa "ylettömien omaisuuksien uudelleenjaon" ja voittoihin osallistumisen politiikkaa. Nimenomaan sen vuoksi monet puolueeseen kuuluvat työläiset ovat Saksan ammattiyhdistysten liiton jäseniä ja kannattavat sen vaatimusta työtätekevien osallistumisesta johtamiseen pariteettipohjalla. Kuten odottaa saattoikin, tuotannonharjoittajat — CDU/CSU:ssa edustettujen suurkonsernien johtomiehet yrittivät kaikin tavoin jarruttaa tämän kysymyksen käsittelemistä ja ylipäänsä haudata sen.

Tuona aikana tapahtui huomattavia muutoksia itse katolisessa kirkossa. Työväenliikkeen, sekä sosialistisen maiden saavutusten ja tieteellisen edistyksen tavattoman nopean kehityksen painostuksesta Vatikaani joutui muuttamaan virallista suhtautumistaan työtätekeviin. Ensyklikassa "Populerum progressio" (1967) työtätekeviä nimitettiin "luojaksi", jumalan asian jatkajiksi. Paavali VI sanoi v. 1969, että on ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta "turvattaisiin kaikkien työläisten elimellinen osallistuminen paitsi työnsä hedelmien käyttöön myös taloudeliseen ja sosiaaliseen toimintaan, josta riippuu heidän ja heidän lastensa tulevaisuus".

Tästä huolimatta tuotannonharjoittajasiipi jatkoi entistä linjaansa. CDU/CSU:n Düsseldorfin edustajakokouksessa v. 1971 "työtätekevien osallistuminen johtamiseen katsottiin siirtymiseksi sosialismiin".

Katolisen kirkon korkeimpien hengenmiesten muuttuneen suhtautumisen kannustamana Sosiaalisten komiteoiden Offenburgin edustajakokous hyväksyi ohjelman, jossa sanotaan: "Pyrimme politiikkaan, joka pitäisi etusijalla ihmisarvoa ja hänen työtään", "ihminen on tärkeämpi kuin esineet". Luulisi, että tällainen itsestään selvä totuus ei voisi herättää epäilystä. Silti edustajakokouksen päätökset aiheuttivat, niin omituista kuin se onkin, katolisen lehdistön hyökkäilyjä, ts. sen samaisen kirkon lehdistön, joka oli lopulta tunnustanut työtä tekevän ihmisen "luojaksi".

Äärimmäisen taantumukselli-

nen katolinen sanomalehti *Geselschaftpolitische kommentar* piti tuolaista lausuntoa valtion perustan horjuttamisena ja kehotti kaikkia Sosiaalikomiteoiden vaatimusta kannattaneita katolisia järjestöjä sanoutumaan niistä irti. Kirjoituksessa, joka oli otsikoitu "Erään ohjelman epäilyttävyys", sanottiin, että itse ajatus "ihminen huomion keskipisteenä" saattaa "olla sekasortoa ja vallankumouksia aiheuttavana tekijänä".

Länsisaksalaiset monopolit katsoivat 50—60-luvulla istuvansa lujasti satulassa, ja CDU/CSU:n poliittiset johtajat muistivat Sosiaalikomiteoiden olemassaolon vain vaalien edellä saadakseen työläisten äänet. Puolueen tuotannonharjoittajasiipi ja kirkon korkeimmat kehitysmiehet pitivät tunnusta "kaikkien väestökerrosten omistuksesta" onnistuneena ulospääsynä tilanteesta. Vuosittaisen 312 markan suuruisen avustuksen työläisille ja toimihenkilöille "omaisuuden hankkimiseen" tuli heidän mielestään edistää työväenluokan "deproletarisoitumista". Itse asiassa "CDU/CSU suvaitsi itselleen ylettömyyden tulla toimeen ilman ohjelmaa", lausuttiin jopa käsitys, että "ohjelmajulistusten aika on ohi", kirjoitti vasemmistolainen Katolisen työväenliikkeen toimitsija Heintz Budde.

Tämän sanoi suoraan Baijerin CSU:n johtaja Strauss: puolueohjelmat ovat tyhjänpäiväisiä elämää vaikeuttavia papereita. Niiden avulla ei voiteta vaaleja. Vaikka puolueen edustajakokouksissa luettiin jonkinlaisia asiakirjoja ne olivat sanahelinää kuten "hyvinvointi kaikille", "turvallisuus ja edistys", "ei mitään kokeiluja".

Ylioppilaslevottomuudet ja niin sanotun ulkoparlamentaarisen opposition ilmaantuminen pakottivat hallitsevan puolueen ryhtymään laatimaan ohjelmaa, joka auttaisi sen pysymistä vallassa ja olisi ulkonaisesti ajan hengen mukainen. Sosiaalikomiteoiden johtajat toivoivat naiivisti, että he pystyvät vaikuttamaan ohjelman laatijoihin ja saamaan seuraavassa, Düsseldorfin edustajakokouksessa v. 1971 ajettua läpi kohdat työtätekevien osallistumisesta tuotantolaitosten johtamiseen pariteettiperustalla. Eräässä haastattelussaan Norbert Blum lausui, että vaikka osallistuminen johtamiseen ei tuottaisi muuta kuin "siirtäisi vallan pankeista ammattiyhdistyskeskuksiin", se olisi jo edistystä, sillä ammattiyhdistysten johtoelimiä valvovat laajemmat kansalaispiirit kuin pankkeja.

Düsseldorfin edustajakokouksessa saneli ehtonsa suurporvaristo. Jo muutamaa päivää ennen edustajakokousta Strauss lähetti CDU:n silloiselle johtajalle Kiesingerille kirjeen, jossa hän ilmaisi tyytymättömyytensä puolueen vasemmistosiivelle annettavan liian suuren vapauden johdosta, ja uhkasi hajaannuksella, jos hyväksytään pariteettiperiaate. Sosiaalikomiteoiden ehdotusta kannatti viidesosa edustajakokouksen osan-

ottajista.

Epäonnistuminen Düsseldorfissa sai Sosiaalikomiteoiden jäsenet hämilleen ja aiheutti suuttumusta. He totesivat puolueen johtajien olevan täydellisesti piittaamattaa heistä ja kiinnittävän heihin huomiota vain vaalien edessä saadakseen työläisten äänet sekä ignoroivan heidän etujaan ja vaatimuksiaan.

Olisi luullut, että Sosiaalikomiteoiden johtajat, jotka olivat muodostuneet oppositioksi puolueen sisällä, tajuavat tuotannonharjoittajasiiven suhtautumisen heihin eivätkä odottaisi siltä mitään. Nähtävästi siksi, ettei heillä ole valveutunutta luokkatietoisuutta ja he ovat reformistisen ideologian vallassa he yrittävät silti toimia liikkeellepanijoina, jotka voisivat työntää puolueen nykyisistä asemista ja tehdä siitä työväenluokan "hyväntekijän". Sen vuoksi laaditaan erilaisia edellä mainitun Offenburgin ohjelman tapaisia asiakirjoja. Tarmokkaimmin toimii Sosiaalikomiteoiden nuorisojärjestö. Se on esittänyt "radikaalisen kehityksen" ohjelman (sanaa "vallankumous" ei ole yhdessäkään ohjelmassa). Nuorisojärjestö ehdottaa maan yksityisomistuksen lakkauttamista ja uusien maankäntönsäännösten säätämistä; työläisten osuuden laajentamista talouden johtamisessa; suurpääomien korkeaa verotusta. Bremenin Sosiaalikomiteoiden ohjelmassa on asetettu kysymys työläisten osallistumisesta voittojen jakoon, jotta siten "edistettäisiin epäoikeudenmukaisesti hankittujen pääomien järkevämpää jakoa".

Käsittäen, että komiteoiden jäsenmäärä ei ole suuri monet jäsenet katsovat, että uusien kannattajien mukaansaaminen auttaisi komiteoita asemiensa lujittamisessa puolueessa ja taistelussa tuotannonharjoittajasiipeä vastaan. Se ei ole kuitenkaan helppoa. Työläiset pitävät heitä CDU/CSU:n edustajina. "Tuotantolaitoksissa olemme mustia, puolueessa punaisia", sanoi yksi tuotannollisten neuvostojen johtajista Gerhard Marx.

Tällaisen asiantilan vallitessa herää väkisin kysymys, eikö Sosiaalikomiteoiden olisi tarkoituksenmukaisempaa erota puolueesta? Mutta se olisi ilmeisesti "vallankumouksellinen" askel.

Useimpien komiteoihin kuuluvien työläisten mielestä Alenin ohjelma, jossa ehdotettiin työntekijöiden osallistumista tuotantolaitosten johtamiseen, kartellien kieltämistä ja monopolien valvontaansaattamista, on edelleenkin "ihanne". *Soziale Ordnung* -lehden eräässä numerossa v. 1973 oli värikäs pilakuva: myryskyävällä merellä ajelehtii lautta, jolla seisoo puolialaston repaleinen mies. Hän henkilöi CDU:ta. Etäisyydessä häämöttää vihreitä palmuja kasvava saari. Siihen on kirjoitettu "Alenin ohjelma", ja niiden välissä ui hirvittävä musta haikala, johon on kirjoitettu "Voitot". Tätä kaikkea nimitetään Odysseuksen paluuksi. Itse asiassa tämä on pilakuva itse sosiaalikomiteoista,

sillä CDU ei suinkaan pyri täyttämään Alenin ohjelmaa. Odysseuksena ovat Sosiaalikomiteat, jotka toivottomasti yrittävät palta Alenin ohjelman "rantaan". Tätä osoitti erinomaisesti marraskuussa 1973 pidetty CDU/CSU:n Hampurin edustajakokous.

Düsseldorfin edustajakokous v. 1971 osoitti selvästi, että puolueen työläissiivellä ei ole mahdollisuuksia toteuttaa vaatimuksiaan, ja silti Hampurin edustajakokouksen edellä komitean jäsenet propagoivat puolueessa aktiivisesti teesiä työläisten osallistumisesta tuotannon johtamiseen pariteettipohjalla. Tämän tuloksena Sosiaalikomiteoiden johtajat saivat CDU:n Oldenburgin hallituksen kokonaisuudessaan kannattamaan tätä vaatimusta, myös Reininmaan ja Westfalin CDU:n hallitukset kannattivat sitä. Komiteoiden jäsenten taistelumieli tuntui myös vaatimuksissa "tehdä politiikkaa yhdessä työläisten kanssa".

Kärsittyään kahdesti tappion vaaleissa ja epäonnistuttuaan yrityksissään estää Neuvostoliiton ja Puolan kanssa solmittujen sopimusten ratifoiminen CDU/CSU:n johtajat katsoivat olevan välttämätöntä toimeenpanna puolueessa tiettyjen "uudistuksia" puolueen valmistelemiseksi taisteluun vallasta. Ensinnäkin päätettiin nuorentaa johtoa: puolueen puheenjohtajaksi valittiin Reininmaan -Pfalzin osavaltion nuori pääministeri Helmuth Kohl ja pääsihteeriksi Kurt Biedenkopf, joka oli siihen mennessä ehtinyt olla puolueessa vasta kaksi vuotta. Tämä 43-vuotias valtio-, hallinto- ja kauppaoikeuden professori, joka on saavuttanut korkean aseman Henckelin pesuainekonsernissa, vastustaa työntekijöiden osallistumista johtamiseen. Puhuessaan Hampurin edustajakokouksessa hän ilmaisi avoimesti suhteensa tapahtuvaan. "Kieli ei ole ainoastaan kanssakäymisen väline", hän sanoi. "Kuten väittelyt vasemmistolaisten kanssa ovat osoittaneet, kieli on tärkeä strateginen väline. Se mitä maassa tapahtuu on uudentyyppinen vallankumous kielen avulla. Hallitusrakennusten asemesta valloitetaan käsitteitä, joilla luonnehdimme valtiojärjestelmäämme, oikeuksiamme ja velvollisuuksiamme sekä instituutioitamme. Nykyinen vallankumous antaa niille sisällön, joka tekee mahdottomaksi luonnehtia vapaata yhteiskuntaa ja elää siinä. CDU/CSU on isänmaanystävien puolue, joka ei aio uhrata kaikkien saksalaisten yhtenäisyyttä, oikeutta ja vapautta (muun muassa suurpääoman) niin sanotun elämän laadun fetishille."

Nimenomaan hänen tehtäväkseen annettiin komiteoiden vaatimusten tyhjäksitekeminen, jotta siten tehtäisiin "vaarttomaksi" puolueen työläissiipi. Ulkonaisesti hänen laatimansa ohjelmaluonnos näyttää sellaiselta kuin työläissiipi oli halunnut: tuotantolaitoksen hallintoneuvostossa on 50 % työnantajia ja 50 % työläisten edustajia. Siis pariteettiko? Ei, vaan näennäisyys. Siksi, että jos jotain ratkaisua tehtäessä äänet jakautuvat tasan, tuotantolaitoksen omis-

tajain ääni on ratkaiseva.

Hampurin edustajakokouksessa suoritetun äänestyksen tulokset osoittivat, että näennäinen pariteetti oli johtanut monet harhaan, nekin, jotka olivat osavaltioissaan kannattaneet Sosiaalikomiteoiden ehdotusta.

Hampurin edustajakokouksen päätökset eivät tyydyttäneet Sosiaalikomiteoiden jäseniä. He julistivat tämän suoraan päätöksessään 1. 12. 1973: "Pariteettiperiaatetta ei hyväksytty. Sosiaalikomiteat tulevat taistelemaan peräänantamatta työläisten täysivaltaisen aseman puolesta." (tuotantolaitoksissa). Norbetr Blum sanoi, että kysymys omistajien ja työläisten yhteistyöstä on ratkaistu omistajien hyväksi.

Sosiaalikomiteoiden sinnikkyys aiheuttaa CDU:n johtajien ja sen porvarillisen siiven suuttumusta ja ärtymistä. Koska CDU:n johdon sosiaalikomiteoihin kohdistama ideologinen painostus ei ole auttanut, päätettiin "räjäyttää" ne sisältäkäsin perustamalla komiteoihin "Kristillisten ammattiyhdistysten liiton jäsenten yhteisöjä". Ensimmäinen tällainen yhteisö perustettiin helmikuussa 1974. Kristillisten ammattiyhdistysten liitto on reformistinen ammatillinen järjestö, joka on voimakkaasti CDU:n ja kirkon vaikutuksessa; sen mielestä kolmannes työläisedustajia hallintoneuvostoissa on jo lakikorkeus. Sen ohjelma ei tyydytä uskovaisia työläisiä, ja sen vuoksi se menettää sekä jäseniään että vaikutustaan. CDU:n johtajat haluaisivat tämän puolue- ja ammattiyhdistys-"hybridin" avulla hajottaa sosiaalikomiteoiden rivit ja vaimentaa niiden poliittisen aktiivisuuden.

Puunjalostusteollisuuden työväen ammattililiton aikakauslehti *Der Mitarbeiter* ilmeisesti kirjoitti oikein: "Vasemmisto-kristilliset demokraatit (Sosiaalikomiteat) eivät voi koskaan täyttää ohjelmaansa oman puolueensa avulla." He voivat tehdä sen vain yhdistämällä voimansa Saksan liittotasavallan työväenpuolueiden kanssa.

Aikakauslehti
RABOTSHII KLASS I
SOVREMENNYI
MIR, n:o 4/1975.

O. FEOFANOV

Amerikkalainen elämäntapa — lupaukset ja todellisuus

Jo Yhdysvaltojen yhteiskuntajärjestelmän muotoutumisen alkuaikoina Thomas Jefferson julisti periaatteen "kaikki ihmiset on luotu tasa-arvoisiksi", joka otettiin "Itsenäisyysjulistuksen" perustaksi. Siinä julistettiin Amerikan Yhdysvaltojen perustaminen. Viitaten tuohon julistukseen amerikkalaiset propagandantekijät ovat ai-

na väittäneet ja väittävät edelleenkin, että heidän maansa on "yhtäläisten mahdollisuuksien" maa ja että tuo on elämäntavan peruspiirre USA:ssa.

Lukuisia väitteitä Yhdysvaltojen yhteiskuntajärjestelmän erikoislaatuisuudesta on myös ranskalaisen politologin ja diplomaatin Alexis de Tocquevillen kirjassa *Democracy in America,* joka ilmestyi ensimmäisen kerran 140 vuotta sitten. Se on julkaistu USA:ssa sittemmin kymmeniä kertoja klassisena tutkimuksena amerikkalaisesta elämäntavasta. Tällöin on korostettu, että siinä esitetyt ajatukset pitävät paikkansa tänäkin päivänä.

"Kaikista epätavallisista ilmiöistä, jotka herättivät huomiotani Yhdysvalloissa", kirjoitti Alexis de Tocqueville, "mikään ei vaikuttanut minuun niin voimakkaasti kuin ihmisten mahdollisuuksien yleinen yhtäläisyys. Mitä syvällisemmin tutkin amerikkalaista yhteiskuntaa, sitä voimakkaammin tunsin, että tuo olosuhteiden yhtäläisyys on tärkein tekijä, joka on kaikkien muiden perustana . . ."

Amerikkalaiset propagandantekijät ovat jo kauan sitten panneet nämä Tocquevillen kirjasta lainatut sanat kultakehyksiin ja lainaavat niitä joka kerta, kun tulevat puheeksi amerikkalainen elämäntapa ja sen "edut".

Millaista on amerikkalainen elämäntapa todellisuudessa? Missä määrin se vastaa niitä määritelmiä, joita USA:n perustajat siitä antoivat ja niitä ihastuneita arvioita, joita siitä antoivat Tocqueville ja hänen seuraajansa.

*

Marxismi-leninismi on aina pitänyt elämäntapa-kategoriaa johdannaisena yhteiskunta- ja taloussuhteista, jotka puolestaan ovat aina määräytyneet tuotantotavasta. K. Marx ja F. Engels kirjoittivat, että tuotantotapa ei ole ainoastaan yksilöiden fyysisen olemassaolon uusintamista, vaan "vielä suuremmassa määrin kyseisten yksilöiden määrätty toimintatapa, heidän elintoimintansa määrätty laji, heidän *määrätty elämäntapansa.* Sellaista kuin on yksilöiden elintoiminta, sellaisia he ovat itsekin" (K. Marx — F. Engels, *Kootut teokset,* 3. osa, s. 19 — venäjänk. laitos).

Tämä ei tarkoita, että ihmisten elämäntapa voitaisiin typistää yksinomaan heidän tuotannolliseen toimintaansa, mutta on aina kuitenkin muistettava sen määräävä merkitys. Elämäntapaa jossain yhteiskunnassa tulee aina tarkastella ihmisten toiminnan luonteenomaisimpana tapana tuotannollisten, poliittisten ja sivistyksellisten suhteiden alalla samoin kuin heidän suhteittensa alalla jokapäiväisessä elämässä ja vapaa-aikana.

Kapitalistisessa yhteiskunnassa, joka on jakautunut antagonistisiin luokkiin, ei ole eikä voi tietenkään olla yhteistä elämäntapaa riistäjillä ja riistetyillä, rikkailla ja köyhillä, niillä jotka nauttivat

kaikkia oikeuksia, kaikkia vapauksia ja kaikkia sivistyksen etuja, ja niillä jotka ovat itse asiassa niitä vailla ja tuomitut kurjaan toimeentuloon.

Samalla eritellessämme jonkin yhteiskunnan elämäntapaa on otettava ohjeeksi Marxin ja Engelsin sanat, "että se luokka, joka on yhteiskunnan hallitsevana *aineellisena voimana*, on samalla myös sen hallitseva *henkinen voima*" *(Kootut teokset*, 3. osa, s. 45, ven.) Kapitalistisissa maissa vallassaoleva monopolistinen porvaristo omistaa sekä aineellisen tuotannon välineet että henkisen tuotannon välineet "tämän ajatuksen vuoksi ne, joilla ei ole henkisen tuotannon välineitä, joutuvat hallitsevan luokan yleiseen alaisuuteen" *(sama*, s. 46).

Monopoliporvaristo, jolla on voimakas propagandakoneisto ja joka valvoo joukkotiedotusvälineitä, yrittää tyrkyttää ajatuksensa laajoille väestökerroksille, osoittaa että viime kädessä nämä ajatukset olennoituvat niiden elämäntavassa. Porvarillinen propaganda väittää USA:n elämäntavan pääkriteereiksi väestön kulutustasoa ja vapaan yritteliäisyyden mahdollisuuksia.

Tällöin porvarilliset propagandantekijät ja sosiologit hämäävät kaikin tavoin yhteiskunnan luokkaolemusta, yrittävät todistaa, että on käynnissä riistäjien ja riistettyjen yhteensulautuminen. Tämä on erikoisen tyypillistä USA:ssa. Autoja, jääkaappeja, pesukoneita yms. omistavien henkilöiden piiri laajenee, ja tätä tarjotaan merkkinä siirtymisestä "kulutusyhteiskuntaan", jossa muka tyydytetään täydellisesti tavallisten työntekijäin tarpeet. "Kulutusyhteiskuntaa" koskevan teesin propagoimisen tarkoituksena on ennen kaikkea sosiaalisten ristiriitojen kärkevyyden heikentäminen. "Yhdistämällä osittaisuudistukset, sosiaalisen luovimisen ja poliittiset pakkotoimenpiteet monopoliporvaristo on yrittänyt vakauttaa kapitalistisen yhteiskunnan sosiaaliset suhteet, tukahduttaa työtätekevien taistelutahdon", totesi B. Ponomarev kirjoituksessa *"Maailman vallankumousprosessin ajankohtaisia ongelmia" ("Kommunist"*, 1971, n:o 15). "Porvarillisten strategien aikeiden mukaan, herkeämätön esineiden, henkilökohtaisen varakkuuden ja mukavuuden tavoittelu ruumillisten ja hermovoimien liikarasituksen kustannuksella tulee tehdä työläisistä poliittiseen taisteluun kykenemättömiä poroporvareita, jotka ovat kuluttajamielialojen vankeja. Monopolipääoma on yrittänyt tehdä puutteesta hyveen, tehdä siltä voitetuista myönnytyksistä "kultakahleet", jotka kammitsevat työkansan kapitalistiseen riistojärjestelmään."

Teoksissaan marxismi-leninismin klassikot kiinnittivät paljon huomiota ihmisten tarpeiden tyydyttämisen ja kehittämisen ongelmiin. K. Marx sanoi tarvetta koko yhteiskunnallisen tuotantoprosessin kannustavaksi lähtövoimaksi

ja sen jatkuvat täydellistymisen edellytykseksi (ks. *KT*, 12. osa, s. 717—718). Ellei olisi tarpeiden kehitystä ei olisi ihmiskunnan kehitystä, ei olisi sosiaalista edistystä: "Itse tyydytetty ensimmäinen tarve, tyydyttämistoimi ja jo hankittu väline aiheuttaa uusia tarpeita, ja tämä uusien tarpeiden syntyminen on ensimmäinen historiallinen teko", kirjoittivat Marx ja Engels (*KT*, 3. osa, s. 27).

Marxismi-leninismin klassikot pitivät kuitenkin tarpeiden kehitystä ennen kaikkea ehdottomana edellytyksenä, joka turvaa yksilön kaikinpuolisen kukoistuksen. Lenin korosti, että sosialismin tavoitteet ovat huomattavasti laajemmat kuin yhteiskunnan ja sen yksityisten jäsenten tarpeiden pelkkä tyydyttäminen, että ne tähtäävät "yhteiskunnan *kaikkien* jäsenten täydelliseen hyvinvointiin ja vapaaseen *kaikinpuoliseen* kehitykseen".

Nykypäivien Amerikassa, samoin kuin muissa kapitalistisissa maissa, ensi kädessä monopolien edut määräävät yksilön tarpeet. Nämä pelaavat kysynnällä omien voittojensa lisäämiseksi ja kapitalistisen järjestelmän tietyn vakauden turvaamiseksi. Näissä oloissa kulutus ei voi tietenkään turvata yhteiskunnan kaikkien jäsenten *täydellistä* hyvinvointia, ei tähtää yksilön *kaikinpuoliseen* kehitykseen eikä ole *kaikkien* varojen mukaista.

USA:n kotimaisille markkinoille todella toimitetaan uusi tavaramäärä, muun muassa kulutustavaroita, mutta kysynnän mittasuhteiden turvaamiseksi monopolit yrittävät juurruttaa väestöön ajatuksen kuluttamisesta itsetarkoituksena, yrittävät kannustaa kulutusta arvoaseman vuoksi, antavat tavaroille "psykologisia lisäarvoja".

Tällöin tavaran käyttöarvo siirretään taka-alalle, ja sen uusiminen ja ajanmukaisempi ulkonäkö on etualalla. Tästä seuraa, että valtavat tavaramäärät, jotka ovat vielä täysin käyttökelpoisia vanhenevat moraalisesti jo ennen kuin ne ehtivät kuluttajien ulottuville. Kuvaavana esimerkkinä tästä on autojen tuotanto USA:ssa, missä kaikki autoyhtiöt joutuvat käytännöllisesti katsoen joka vuosi muuttamaan mallia.

Ei ole ihme, että amerikkalaisen elämäntavan olemukseksi on tullut epämuodostunut "arvovallan", "aseman" säilyttäminen ilmaistuna esineinä. Kulutuksen määräsuhteet ovat tietenkin USA:n eri väestökerroksissa varsin erilaiset ja määräytyvät ennen kaikkea kyseisten kerrosten tuloista. Ei voida kuitenkaan olla ottamatta huomioon, että "arvovaltakulutus" on jossain määrin vallannut kaikki väestökerrokset. Siirrettyään tietyssä määrin ihmisten huomioon kulutuksen piiriin USA:n hallitsevat luokat ovat tehneet esineistä ihmisten elintoiminnan itsetarkoituksen eikä heidän kehittämisensä välikappaletta.

Olennaista osaa amerikkalaisen elämäntavan muotoutumisessa nimenomaan tähän suuntaan esittää

porvarillinen mainostus, joka määrää ihmisten maut ja harrastukset. Mainostus on yksi niistä välikappaleista, joilla hallitseva eliitti yrittää tyrkyttää kansanjoukoille tuolle eliitille edullisia käsityksiä elämästä ja ylläpitää näitä käsityksiä. Kirjassaan *"Mainostus, sen sivistyksellinen ja poliittinen vaikutus" (Advertising, its Cultural and Political Effects,* 1968, p. 64) italialainen tutkija Giancarlo Buzzi sanoo: "Tottumusten ja tapojen muuttamisessa, sivistyksellisten ja esteettisten standardien levittämisessä ja vakiinnuttamisessa esittävät mainosilmoitukset vertaansa vailla olevaa osaa." Toisin sanoen mainostus vaikuttaa sekä amerikkalaisen elämäntavan aineellisiin että henkisiin puoliin.

Jo 50-luvun puolivälissä yksi amerikkalaisen mainostuksen strategeista P. Martineau kirjoitti, että sen päätehtävänä on ihmisten saaminen osaksi amerikkalaista järjestelmää, tuntemaan, että he saavat kaiken parhaan, mitä yhteiskunta voi heille tarjota, auttaa heitä innoittumaan ja tekemään työtä suurimmalla mahdollisella tuottavuudella (ks. Martineau. *Motivation in Advertising,* New York, 1957, p. 192).

Valokuvissa ja piirroksissa, joita USA:n mainostoimistot luovat ja joita joukkotiedotusvälineet levittävät kaikkialle, amerikkalaista elämäntapaa tarjotaan jonkinlaisena idyllinä kalliiden autojen, loistohuviloiden, hienojen kylpylöiden yms. muodostamaa taustaa vasten. Amerikkalaisen elämä näyttää niissä huolettomalta, ja hänen pääongelmanaan on vain uusien esineiden valinta. Nämä optimismia ja onnea tulvivat mainosleimat ovat tarkoitetut pakottamaan ihmisjoukot uskomaan, että Yhdysvaltojen valitsema tie on muka paras ihastusta ja jäljittelyä ansaitseva tie.

Aivan ilmeistä on, että amerikkalaista elämäntapaa propagoivan porvarillisen mainostuksen tarkoitusperät ovat samat nykyäänkin, vaikka itse elämä Yhdysvalloissa, joka on joutunut kärkevän taloudellisen ja sosiaalis-poliittisen pulan puristukseen, vaatii monin verroin reaalisempien ja ajankohtaisempien ongelmien ratkaisemista.

*

Yksi amerikkalaisen elämäntavan tyypillisimmistä piirteistä on rikkauden keskittyminen rajoitetun henkilöpiirin käsiin. Yhdysvaltojen todellisiä isäntiä ovat miljonäärit. Vaikka he muodostavat vajaan prosentin väestöstä he valvovat taloutta melkein kokonaan. Puolitoista miljoonaa amerikkalaista on tavalla tahi toisella miljonäärien kanssa yhteydessä, saa kunnollisia tuloja ja elää hyvin.

Amerikkalaisten liikemiespiirien äänenkannattajan *Fortune*-lehden julkaisemien tietojen mukaan 500 suurimman teollisuusyhtymän osalle tulee noin 65 % kaikkien teollisuusyhtymien myynnistä sekä 3/4 voitoista ja työvoimasta *(Fortune,* May, 1973). Yksistään

vuosina 1979—74 yhtymien voitot (verojen maksun jälkeen) melkein kaksinkertaistuivat (40,2 miljardista dollarista 85,4 miljardiin).

Porvarillinen propaganda yrittää pienennellä tällaisen rikkauden ja siten myös vallan keskittymisen merkitystä puheilla "kansankapitalismista", jolla tarkoitetaan suuryhtymien osakkeiden osittaista myymistä pienosakkaille. Reaaliset tosiasiat kuitenkin paljastavat tämän toimenpiteen todellisen olemuksen. Ne 30 miljoonaa amerikkalaista, joilla on erinäisten yhtymien osakkeita, käsittävät vain 15 % maan väestöstä ja — mikä on olennaisinta — omistavat arvopapereita korkeintaan 10 000 dollarin arvosta.

Tavallisten amerikkalaisten pääjoukko taas tulee hädin tuskin toimeen. Noin 70 miljoonalla tulot ovat alhaisemmat kuin hallituksen virallisesti julistama köyhyyden raja. Amerikkalaisista 20—30 miljoonaa on tuomittu elämään jatkuvassa kurjuudessa ja oikeudettomuudessa. Velaksi elää 33 miljoonaa amerikkalaista perhettä. Vuonna 1973 heidän yhteinen velkaantuneisuutensa kiinteistölainojen ja kuluttajaluoton maksuun nousi 662 miljardiin dollariin.

USA:n ja muut kapitalistiset maat vallannut talouspula on aiheuttanut tuotannollisen ja liikeaktiivisuuden huomattavan lamaantumisen ja on pahentanut työkansan laajojen joukkojen asemaa entisestään. Työttömyys, joka on ollut ja on edelleenkin amerikkalaisen elämäntavan tunnusomainen piirre on saavuttanut koko sodanjälkeisen ajan suurimman laajuuden.

Niinpä, kun vuoden 1974 kuluessa työttömien lukumäärä USA:ssa lisääntyi 2,2 miljoonalla v. 1973 verrattuna, niin yksistään v. 1975 ensimmäisellä puoliskolla se lisääntyi 2,8 miljoonalla. Virallisten tietojen mukaan kesäkuussa oli 8,5 miljoonaa henkilöä eli 9,2 % USA:n työkykyisestä väestöstä joutunut pois tuotantosektorista. Itse asiassa työttömien määrä, (jos otetaan huomioon ne, jotka ovat epätoivoisina luopuneet työpaikan etsinnästä eivätkä ole missään rekisteröitynä sekä vajaatyölliset) on noussut 15 miljoonan paikkeille.

Yhdysvaltojen porvarillinen propaganda yrittää kylläkin todistella, että työttömien asema ei ole kovin katastrofaalinen, koska he saavat avustusta, mutta ensinnäkin avustus on aina vain avustusta, ja se on väliaikaista, ja toiseksi, sitä saa korkeintaan puolet työttömistä.

Amerikkalaisen elämäntavan erottamattomaksi piirteeksi on muodostunut myös inflaatio, joka aiheuttaa tavaroiden ja palvelusten hintojen herkeämättömän kohoamisen, väestön ostokyvyn alenemisen, verotaakan lisääntymisen, sosiaalimaksujen supistumisen ja viime kädessä maan taloudellisen kehityksen tulosten uudelleenjaon monopoliporvariston hyväksi. Riittänee, kun mainitsemme, että yksistään v. 1974 elinkustannukset kohosivat 11 %.

USA:lle ominaista rikkaiden ja köyhien huutavaa epätasa-arvoisuutta pahentaa vielä laajalti harjoitettu syrjintä rodun, sukupuolen, iän ja uskontunnustuksen perusteella. Intiaanit, neekerit ja muu USA:n värillinen väestö joutuu yhä vieläkin taistelemaan ihmisoikeuksistaan ja vapauksistaan. Käsittäessään huomattavan osan maan väestöstä eli noin 35 miljoonaa, he ovat edelleenkin sen huonoimmin toimentuleva osa. Työnantajat yrittävät myös riistää laajalti nais- ja lapsityövoimaa, koska he voivat maksaa sille samasta työstä vähemmän kuin miehille.

Amerikkalaiselle elämäntavalle on ominaista epävarmuus huomisen ja aseman vakauden suhteen. Kannustamalla kulutusta ja soveltamalla hienostunutta luottomuotoa monopolipääoma on tehnyt USA:n laajoista väestökerroksista vankejaan. Luotoksi hankitusta hyvinvoinnista voi millä hetkellä hyvänsä jäädä pelkkä muisto olletikin nykyisen talouspulan oloissa, johon kytkeytyy tuotannon jyrkkä lamaantuminen. Käytännöllisesti katsoen jokaisen työssä käyvän yllä USA:ssa leijailee työttömyyden aave.

Alinomainen jännitys taistelussa olemassaolosta on aiheuttanut väistämättä lukuisten amerikkalaisten keskuudessa hermosairauksia ja masennusta sekä alkoholismin ja itsemurhien leviämisen. USA:ssa on viime vuosina lisääntynyt jyrkästi itsemurhien luku, varsinkin 20—24-vuotiaiden nuorten keskuudessa. Alinomainen taloudellinen epävarmuus sekä sosiaalinen ja poliittinen jännitys aiheuttavat USA:n yhteiskunnassa epäterveen sosiaalisen ja psykologisen ilmapiirin.

Kuluttajamielialojen viljelyn seurauksena on vieraantumisen ja individualismin voimistuminen, eri väestöryhmien ja yhteiskuntakerrosten loittoneminen toisistaan.

Porvarillinen individualismi vaikuttaa esimerkiksi perheiden sisäisissä suhteissa. Eivät ole lainkaan harvinaisia tapaukset, jolloin aviopuolisot lainaavat toisilleen rahaa korkoa vastaan, äiti vuokraa pojalleen talon, lapset maksavat vanhemmilleen takaisin opintokustannukset jne. Tämä kaikki tapahtuu siksi, että amerikkalaiset pitävät rahaa menestyksensä yleismittana.

Varakkuuden palvonnan seurauksena on myös sellainen Yhdysvaltojen nyky-yhteiskunnan ilmiö kuin väkivallan lisääntyminen. Tällöin on otettava huomioon, että väkivalta ilmenee mitä erilaisimmissa muodoissa: taloudellisesta moraaliseen ja fyysiseen pakotukseen, taskuvarkauksista ja rosvouksesta raiskaukseen ja murhiin. USA:ssa tapahtuu joka minuutti raskas rikos, joka kahden ja puolen minuutin kuluttua päällekarkaus (ks. Rolph Winter. *Amerikan kauhut.* M., *Mezhdunarodnyje otnoshenija"*, 1973, s. 43. ven.)

Ei ole sattuma, että väkivallasta on tullut radio- ja televisiolähe-

tysten ja elokuvien lempiaiheita, siitä kirjoittavat alinomaa sanomalehdet. Väkivaltakohtausten alinomainen kuvaaminen joukkotiedotusvälinein muuttuu itse asiassa laajasuuntaiseksi rikollisuuden propagoimiseksi.

Yhdeksi rikollisuuden lisääntymisen syyksi USA:ssa on viime vuosina muodostunut huumeiden käyttö, joka on saanut valtavan laajuuden. Yksistään New Yorkissa on ainakin 150 000 huumeiden nauttijaa. "Huumeiden nauttiminen on suurin kuolemansyy 15—35-vuotiaiden henkilöiden keskuudessa", tunnustaa *The New York Times*. — Huumeiden nauttijoiden varastaman rahan määrä ja esineiden arvo on toista miljardia dollaria vuosittain. Tämä on vain se, mistä vahingonkärsijät ovat tehneet ilmoituksen. Tosiasiassa luku on kaksi kertaa suurempi." (*The New York Times*, May 29, 1972). Jos taas puhumme USA:n kulttuurista, niin se saa yhä suuremmassa määrin kuluttajien tyydyttämisen tarpeiden tyydyttämisen muotoja. Tärkein vaatimus, joka asetetaan taideteoksille, on mahdollisimman suuren nautinnon tarjoaminen vähimmällä mahdollisella henkisellä vaivalla.

Nimenomaan tämä teesi on sen erittäin kirjavan ilmiön kehityksen perustana, jota nimitetään "joukkokulttuuriksi", "Joukkokulttuuria" ei luonnehdi suinkaan kansanjoukkojen mahdollisuus nauttia siitä, kuten porvarilliset ideologit yrittävät väittää, vaan yksinkertaistaminen, keskinkertaistaminen, vulgarisointi ja matalahenkisyys ja sitä paitsi suurimääräisyys, joka johtaa standardisointiin.

Sen vuoksi "joukkokulttuurissa" hylätään kaikki yksilöllinen, omaperäinen, koska se saattaa olla ensi näkemältä käsittämätöntä. Lopputuloksena "joukkokulttuurin" primitivismi tylsistää ihmisen, hän menettää kyvyn ajatella. Kaikki tarjotaan "käyttövalmiina": luki — näki — sai nautinnon — unohti. "Joukkokulttuurin" standardeja vastaavien romaanien, elokuvien, piirrosten, kuvien, televisiokuunnelmien tarkoituksena on kasvattaa alkeellista makua, madaltaa ihmisten esteettisiä tarpeita ja siten synnyttää mielen laiskuutta ja päätelmien standardimaisuutta. Hallitsevat luokat toivovat voivansa yhteiskunnallisen moraalin rappeutumista kannustamalla siirtää laajojen joukkojen huomio pois niiden ratkaistavana olevista kärkevistä sosiaalisista ja taloudellisista ongelmista.

Amerikkalaiset kuitenkin pettyvät yhä enemmän heille tyrkytettävään elämäntapaan, menettävät uskoaan valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin instituutioihinsa. Sangen kuvaavaa on, että toisinaan lähes puolet äänioikeutetuista jättää osallistumatta vaaleihin. Tunnettu iskulause: "Hallitus on kansasta, kansaa varten ja toimii kansan eduksi" on jäänyt USA:ssa pelkäksi korulauseeksi. Suurin osa edustajapaikoista USA:n kon-

gressissa ja osavaltioiden lakiasäätävissä kokouksissa on varaikkailla henkilöillä tai henkilöillä, jotka ajavat heidän etujaan eikä tavallisilla ihmisillä, joilla ei ole rahaa vaalikamppailujen käymiseen.

Ei ole sattuma että johtavassa mainosalan julkaisussa *Advertising Age'ssä* sen vakinainen tarkkailija Sid Bernstein sanoi avoimessa kirjeessään presidentti Fordille: "Taloudellinen pääongelmamme on inflaatio. Tärkein moraalinen, psykologinen ja sosiaalinen ongelmamme on tarve elvyttää kansassamme ylpeys maataan kohtaan, usko instituutioihimme sekä halu ja taito auttaa ongelmiemme ratkaisemisessa" (4. 9. 1974).

*

Kapitalistisen maailman vallannut pula ei ole tietenkään voinut olla muuttamatta käsityksiä amerikkalaisesta elämäntavasta. Näissä oloissa amerikkalaiset ideologit ja propagandantekijät ovat alkaneet puhua välttämättömyydestä parantaa "elämän laatua".

Amerikkalainen taloustieteilijä ja sosiologi John Galbraith, joka otti tämän käsitteen tieteelliseen käyttöön, totesi siten, että yritykset luoda amerikkalaiselle elämäntavalle loistava ulkonäkö ovat menneet myttyyn. Itse asiassa John Galbraith osoitti vielä kerran vakuuttavasti, että amerikkalainen elämäntapa ei ole antanut amerikkalaisille odotettua onnea, että *määrälliset* luvut — eri teollisuustavaroiden ja elintarvikkeiden keskimääräinen kulutustaso — ei ole vielä läheskään kaikki, mitä ihminen tarvitsee.

Tämä kaikki kävi erikoisen selväksi, kun tuotannon lamaantuminen, yksi kärkevimmistä sitten vuosien 1929—33 "suuren lamakauden", puistatti Yhdysvaltojen taloutta, kun inflaatio sai itse kuluttajayhteiskunta-ajatuksenkin horjumaan, ja kun mainostuskin lakkasi kehottamasta hillittömään ostamiseen, ja rupesi sen sijaan kehottamaan noudattamaan säästäväisyyttä ja todistelemaan, että nimenomaan tämä on "amerikkalaisen synnynnäinen ominaisuus".

Sen vuoksi ei ole liioittelua sanoa, että taajentuneet kehoitukset "elämän laadun" parantamiseen samaisen kapitalistisen järjestelmän puitteissa eivät ole muuta kuin omalaatuinen propagandaverho, joka turvaa porvaristolle tietyn sosiaalisen luovimismahdollisuuden. Esittäessään tämän teesin porvaristo on yrittänyt synnyttää amerikkalaisten laajoissa kerroksissa vaikutelman, että kapitalismi pystyy muka korjaamaan kaikki sosiaalisen järjestelmänsä viat, "itsestään tapahtuvasta parantumisesta".

Aivan ilmeistä on, että kapitalistisen järjestelmän vikojen lähteenä ovat yksilön etujen ja monopolien etujen väliset ristiriidat, ja että niitä ei voida poistaa ilman sosiaalista vallankumousta. Sen vuoksi teesi "elämän laadun parantamisesta" jää demagogiseksi.

Ne taas, jotka uskovat, että "elämän laatua" voidaan parantaa kapitalismin vallitessa, ne jotka kehottavat sen uusimiseen, ovat itse asiassa niitä samaisia "hyväntahtoisia porvareita", jotka, kuten K. Marx kirjoitti "Haluavat mahdotonta, toisin sanoen porvarillisen elämän oloja ilman noiden olojen välttämättömiä seurauksia" *(Kootut teokset,* 27. osa, s. 409, ven.)

Nytkin talouspulan oloissa porvarillinen propaganda jatkaa amerikkalaisen elämäntavan tunnetuksitekemistä, mutta kuvaa sitä "ahkeraksi isännäksi", joka huolehtii kansan eduista vaikeuksien ja eripuraisuuksien oloissa. Yhdysvalloissa puhutaan nykyään paljon ympäristön suojelun, kaupunkiliikenteen uudelleenjärjestelyn, urbanisoinnin ongelmista, ja sen tilan voittamisesta, jota amerikkalainen kirjailija Vidal on nimittänyt "yksinäisyyden terroriksi".

Yhdysvaltojen porvarillisten ideologien ja propagandantekijöiden huolestuminen kansakunnan surullisesta moraalisesta tilasta, jota he nimittävät "sen hengen halvaantumiseksi", on johtunut myös siitä, että kansainvälisen jännityksen lievenemisen ja eri yhteiskuntajärjestelmiin kuuluvien valtioiden välisten suhteiden normalisoitumisen oloissa voimistuu niiden välinen rauhanomainen kilpailu, ja ideologinen taistelu saa uusia, moninaisempia suuntia ja muotoja.

Nykyään, kun sosialististen maiden saavutukset ovat käyneet ilmeisemmiksi ja aiheuttavat voimistunutta kiinnostusta sekä kapitalistisissa että kehitysmaissa, jotka vallitsevat omia kansallisen kehityksen tietä, porvaristo yrittää muuttaa kapitalistisen elämäntavan, muun muassa amerikkalaisen elämäntavan propagoimisen välittömäksi itsensä kapitalistisen järjestelmän propagoimiseksi.

Tällöin perustetaan laskelmat siihen, että joukkotietoisuuden on vaikeampaa omaksua abstraktisteoreettisia konseptioita kuin kategorioita, jotka määräävät ihmisten elämän ja toiminnan käytännöllisiä puolia, toisin sanoen elämäntavan kategorioita, koska ihmiset voivat tehdä niistä päätelmiä oman välittömän kokemuksensa perusteella. Elämäntapa muodostuu ikään kuin ideologisten käsitysten kokemusperäiseksi tarkastukseksi, hallitsevan ideologian "maalliseksi heijastukseksi", ja luonnollisesti ideologisten periaatteiden arvioiden paikkansapitävyyden reaaliseksi mitaksi. Elämäntavan paremmuuden todistaminen on samaa kuin hallitsevan ideologian paremmuuden todistaminen.

Käsittäessään, että kriisi, jonka Yhdysvaltojen yhteiskunta nykyään kokee, on vaikeuttanut "propagandatilannetta" porvarilliset ideologit yrittävät kuitenkin käyttää kahden vastakkaisen elämäntavan — sosialistisen ja kapitalistisen — vertailua jälkimmäisen peremmuuden todistamiseen.

Käyttämällä kahden järjestelmän eteen kohoavien ongelmien

yhteisyyttä koskevaa teesiä he haluaisivat laimentaa luokkien ja sosiaalisten vallankumousten teorian, horjuttaa marxismi-leninismin vaikutusta. Välttämällä kulutuksen tehtävien olevan kapitalismin ja sosialismin vallitessa samat he todistelevat, että kapitalistisen ja sosialistisen elämäntavan välillä ei ole muka mitään periaatteellista eroa. Samalla he yrittävät, vaikka ei kylläkään yhtä selvästi kuin enen, mustata sosialistista elämäntapaamme, väittää sillä olevan porvarilliselle elämäntavalle ominaisia piirteitä.

Niin muodoin elämäntavan propaganda, joka käyttelee kaikille ymmärrettäviä "maallisia" käsitteitä ja useinkin ulkonaisesti "viattomia", "depolisoituja" ja "deideologisoituja" muotoja, tulee saamaan yhä olennaisemman merkityksen nykyisessä ideologisessa taistelussa.

Tällainen propaganda ei ole uutta. Se on aina ollut osana ideologista taistelua. Sitä on viime aikoina kuitenkin ruvettu kehittelemään "korkeammalla" teoreettisella tasolla ja se on saanut nimekseen "sosiologinen" propaganda. Sen perustaja ranskalainen sosiologi Jacques Ellul on nimittänyt sitä "esipropagandaksi", toisin sanoen alustavaksi propagandaksi, ja katsoo sen päätehtävänä olevan suotuisan psykologisen ilmapiirin luominen välittömän propagandan esittämien ajatusten omaksumiselle. "Sosiologista" propagandaa voidaan, hän korostaa, rinnastaa kyntöön, ja välitöntä kylvöön (ks. Jacques Ellul. *Propaganda. The Formation of Men's Attitudes.* New York, 1966, p. 15).

Samoin kuin monet muutkin porvarilliset ideologit Ellul yrittää kuvata "sosiaalista" propagandaa spontaaniseksi elämäntavan vaikutukseksi ihmisten tietoisuuteen. Täysin ilmeistä on kuitenkin, että nykyinen amerikkalainen "sosiologinen" propaganda on amerikkalaisen elämäntavan edullisten piirteiden hyvin harkittua ja järjestettyä esittämistä vastaavien sosiaalis-psykologisten käsitysten ja mielialojen muodostamiseksi sen vaikutuspiirissä olevien henkilöiden keskuudessa.

Sen vuoksi ei pidä aliarvioida tällaisen propagandan mahdollisuuksia ja kielteistä vaikutusta semminkin kun sen käyttämisen kanavat ja muodot ovat varsin moninaisia. Näihin kuuluvat mainostus, radio- ja televisiolähetykset, elokuvat, näytelmät, kirjoitukset sanomalehdissä ja aikakausjulkaisuissa, kirjaset ja kirjat, näyttelyt, matkailu jne. Tällöin ei pidä unohtaa sitä merkitystä, jonka Yhdysvaltojen hallitsevat piirit antavat kaikille sisäisen ja ulkoisen propagandan muodoille USA:n lähestyvän 200-vuotispäivän johdosta aikoen tehdä siitä tärkeän kansainvälisen tapahtuman, joka todistaa muka Yhdysvaltojen kapitalismin suuria saavutuksia ja potentiaalisia mahdollisuuksia.

*

Merkitseekö yllä sanottu, että amerikkalaisessa elämäntavassa ei

JATKUU SIVULLA 38

A. MIGOLATJEV

Sotateollinen kompleksi ja asevarustelu

"Sodan, taantumuksen ja aggression voimat eivät ole luopuneet yrityksistään jarruttaa nykymaailmassa tapahtuvia myönteisiä prosesseja. Ne kannustavat aseistuskilpaa, vastustavat vallitsevien kansainvälisten kriisien poistamista ja puuttumalla häikäilemättömästi muiden maiden sisäisiin asioihin yrittävät estää kansojen taistelun vapauden ja demokratian puolesta, tehdä epäilyttäväksi rauhanomaisen rinnakkainolon politiikan", todettiin NKP:n KK:n huhtikuun (1975) täysistunnossa.

Nytkin, kun jännityksen lievenemisestä on tullut kansainvälisten suhteiden hallitseva erikoispiirre, taantumusvoimat jatkavat ja jopa voimistavat aineellista sodanvalmistelua.

Näiden voimien määräävänä osana on sotateollinen kompleksi eli imperialististen monopolien ja valtiokoneiston taantumuksellisten militaristien liitto.

Sotateollista kompleksia voidaan pitää nykypäivän militarismin korkeimpana muotona. Tämän kompleksin aineellisena perustana voidaan pitää keskittymistä teollisuuden sotilaallisilla aloilla, jotka ovat kiinteässä yhteydessä koko kapitalistiseen talouteen.

Olisi tietysti virheellistä samastaa sellaista ilmiötä kuin sotateollinen kompleksi koko porvariston ja edes koko sen monopolistisen osan kanssa. Sotateollisen kompleksin erikoispiirteitä onkin juuri se, että voimat, joista se koostuu ja jotka siinä olennoituvat, eivät ole edustettuina yksinomaan monopoliryhmittymissä, vaan myös valtiokoneistossa, asevoimissa, sotilasvirastoissa sekä monissa kansalaisjärjestöissä ja laitoksissa. Tämä on valtiomonopolistisen kapi-

talismin kehityksen nykyvaiheen synnyttämä taantumus- ja militaristivoimien liitto.

Johtavien sotateollisten monopolien mahti ja edut kasvavat yhä kiinteämmin yhteen sotilashierarkian ja valtion virkamiehistön huippukerroksen mahdin ja etujen kanssa. Niiden toiminnan perustana on jättimäinen sotakone. Kun ennen tällaiset ryhmittymät sanelivat poliittisen linjan vain sotilaallisten selkkausten aikana, niin nykyään ne muodostuvat valtiomonopolistisen järjestelmän sisällä omalaatuiseksi vallan keskittymisen keskukseksi. Kerran synnyttyään sotateollinen kompleksi saa oman määrätyn dynaamisuutensa, muodostuu talouden militarisoinnin liikkeellepanevaksi voimaksi ja vakavaksi esteeksi kansainvälisen jännityksen lieventymisen ja aseistariisunnan tielle.

*

Sotateollinen kompleksi, joka syntyi alkujaan USA:ssa ja sai siellä "kasteensa" (presidentti D Eisenhowerin jäähyväiskirjelmässä 17. pnä tammikuuta 1961) on ilmiö, joka ei ole tyypillinen yksinomaan kapitalistisen maailman johtavassa maassa. Sotateollinen kompleksi on muotoutunut suuremmassa tahi pienemmässä määrin muissakin kapitalistisissa valtioissa.

Sotateollisen kompleksin muodostumisen taloudellisena perustana on ollut kapitalististen suurmonopolien voimistuva valta. USA:ssa oli 60-luvun lopulla 0,2 % yhtymistä keskittänyt käsiinsä noin 2/3 kaikista pääomista ja voitoista. Tällöin oli 500 suurimmasta monopolista noin 200 monikansallista [1]).

Monopolistinen keskittyminen voimistuu myös Saksan Liittotasavallassa: vuosina 1954—68 yli 100 miljoonan markan pääoman omistavien osakeyhtiöiden osuus maan kokonaispääomassa lisääntyi 32 %:sta 62 %:ksi. Englannin terästeollisuudessa hallitsee 9 monopolia ja autoteollisuudessa 3 suuryhtymää. Taloudellisen mahdin keskittyminen monopolijättiläisten käsiin johtaa lainomaisesti niiden reaalisen poliittisen vallan pystyttämiseen maan elämässä. Tämä taas on sotateollisen kompleksin muodostumisen lähtökohta ja tärkein edellytys. Sotateollisen kompleksin muodostumiseen ja kehitykseen ovat vaikuttaneet kahdenlaiset lainomaisuudet. Osa näistä lainomaisuuksista johtuu valtiomonopolistisen kehityksen sisäisistä prosesseista, toinen osa luokkataistelun sisällöstä ja erityisistä muodoista nykyoloissa.

Sotateollisen kompleksin muodostumisessa on saanut ilmauksensa monopolistisen porvariston taantumuspiirien pyrkimys jarruttaa keinolla millä hyvänsä maailman vallankumousprosessin kehitystä. Kuten amerikkalainen tutkija J. Donovan on huomauttanut, viittaus "kommunistisiin hyökkääjiin" on mukavin, jatkuva ja epämääräisin puolustelu sotateollisen kompleksin toiminnalle. "Ellei olisi kommunistista liittoutumaa, so-

---

[1]) *Multinational Corporations in World Devolopment.* New York, 1973, p. 7.

tilaiden täytyisi keksiä se", sanoo hän edelleen [2]).

Kansainvälisen työväenliikkeen ja kommunistisen liikkeen laajuuden pelästyttämänä monopolistinen porvaristo on voimistanut huomattavasti tunkeutumista valtiokoneistoon, varsinkin sen johtaviin sotilaallisiin, diplomaattisiin ja muihin hallinnollisiin renkaisiin. Tunnettu amerikkalainen taloustieteilijä R. Barnet on laskenut, että vuosina 1940—67 oli suurliike-elämän edustajien hallussa 70 tärkeintä valtion virkaa 91:stä, muun muassa sellaiset virat kuin ulkoministerin ja hänen sijaistensa, puolustusministerin ja hänen sijaistensa, sotalaivastoministerin, ilmavoimien ministerin ja armeijaministerin, atomivoimakomitean puheenjohtajan ja CIA:n johtajan virat. Pentagonin johto, mm. puolustusministerin virka, joka säädettiin v. 1947, oli käytännöllisesti katsoen melkein kokonaan suuryhtymien ja -pankkien edustajien käsissä [3]).

USA:n ensimmäinen puolustusministeri James Forrestal oli yksi Dillon Reedin suurpankin johtajista, C. Wilson oli ennen Pentagonin johtajaksi tuloa General Motors -yhtymän presidentti, N. Macleroy johti maailman suurimpiin kuuluvaa saippuayhtymää Procter and Gamble, R. McNamara tuli Pentagoniin viiden suurimman amerikkalaisen monopolin joukkoon kuuluvan Ford Motors Companyn presidentin paikalta. Suurliike-elämään ovat olleet yhteydessä myös Nixonin ja Fordin aikaiset puolustusministerit M. Laird, E. Richardson ja J. Schlesinger.

Kun tammikuussa 1973 senaatin asevoimien asiain valtiokunnassa käsiteltiin kysymystä Elliot Richardsonin vahvistamisesta USA:n puolustusministeriksi, senaattorit kyselivät yksityiskohtaisesti ehdokkaalta, mikä on hänen suhteensa sotateolliseen kompleksiin. Richardson puhui ihastuneesti sotateollisesta kompleksista, johon hänen sanojensa mukaan kuuluu "patrioottisia kansalaisia, jotka eivät yritä ajaa omia itsekkäitä etujaan yhteiskunnan etujen kustannuksella".

Sotilaspiirit ovat puolestaan laajalti edustettuina valtiovallan elimissä ja monopolien hallintoneuvostoissa. Kirjassaan *Sotateollinen kompleksi* amerikkalainen tutkija S. Lens totesi jo v. 1970, että monet USA:n kongressin jäsenet omistavat sotateollisten yhtymien osakkeita. Hänen laskelmiensa mukaan USA:n 91. kongressissa 30 senaattoria ja 100 edustajainhuoneen jäsentä on entisiä upseereita tai kenraaleja. Yhdysvaltojen 93. kongressissa on 390 entistä ammattisotilasta (kongressin jäsenmäärän ollessa 535). Yksi konkreettisista monopolien ja sotilasvirastojen yhteenkasvamisen konkreettisista muodoista on "lämpimien" paikkojen suominen sotilaspiirien edustajille sotateollisten monopolien puheen-

---

[2]) J. Donovan. *Militarism. USA.* New York, 1970, pp. 215—216.

[3]) Ks. R. Barnet. *The Economy of Death.* New York, 1969, p.88.

johtajina, johtokuntien ja hallintoneuvostojen jäseninä. Entiset sotilaat ovat asettuneet vakaasti yhtymiin, jotka täytävät Pentagonin päätilaukset: General Electricissä heitä oli 70-luvun alussa 69, North American Rockwellissa 104, General Dynamicsissa 113, MacDonnel-Douglasissa 141, Boeingissa 169 [4]). Heillä on valtavat palkat (100 000 dollaria ja enemmän vuodessa), ja he ajavat kiivaasti linjaa asevarustelun voimistamiseen, uusimpien sotilasohjelmien toteuttamiseen. Viime vuosina yksistään Pentagonin sadan suurimman urakointiyhtymän johtokunnissa ja hallintoneuvostoissa on yli 2000 entistä everstiä ja korkeampaa sotilashenkilöä. Nimenomaan heidän ponnistustensa ansiosta sotilasvirastojen 100 tärkeintä urakointiyhtymää yli 120 000 muun hankkija- ja alihankkijayhtymän joukossa on keskittänyt käsiinsä noin 70 % sotilaallisten tilausten kokonaisarvosta.

Kehotus "hankkikaa itsellenne kenraali", jonka USA:n sotateollisuusalan suurliikemiehet ovat julistaneet, ei johdu yksinomaan "suuren rahan" tavoittelusta. Tässä piilee omalaatuinen politiikka, joka tähtää rauhanomaisen rinnakkainolon estämiseen ja kriisitilanteiden muuttamiseen nykyisten kansainvälisten suhteiden erottamattomaksi osaksi. Ei ole suinkaan sattuma se, että sadasta johtavasta Pentagonin urakoitsijasta noin 2/5 on myös monikansallisia yhtymiä, jotka ovat välittömästi tekemisissä asevarustelun kanssa koko kapitalistisessa maailmassa eikä ainoastaan USA:ssa. Länsisaksalaiset suuret sotatarvikemonopolit Bayer ja Hoechst tuottavat ulkomailla 2/3 tuotteistaan. Kansainvälisillä markkinoilla voimistavat asemiaan muutkin länsisaksalaiset yhtymät, joilla on kiinteät yhteydet maan sotalaitokseen.

Teollisuusaloille, jotka tuottavat yksinomaan sotilaallisia tuotteita, on Saksan Liittotasavallassa tunnusomaista erittäin pitkälle kehitetty monopolisointi. On muodostunut joukko keskuksia, joiden yksinomaisessa valvonnassa ovat kaikki maan asemarkkinat. Kyseessä on parikymmentä suljettua teollisuus-perheryhmää (Flickin, Siemensin, Rechlingin, Hanielin, Dielin perheyhtiöt, Kruppin, Tyssenin konsernit, pankkimonopolit).

Huomionarvoinen on sellainen ilmiö kuin sotateollinen lobbysmi. Kymmenen vuotta sitten amerikkalainen kustannusyhtiö *"Congressional Quarterly"* julkaisi hakemistokirjan *Kongressi ja maa.* Se sisällytti siihen kokonaisen luvun "Lobbyt". Siinä tarkastellaan lobbystien toimintaa, henkilöiden, joita vaikutuksensa vuoksi nimitetään Yhdysvaltojen kongressin "kolmanneksi kamariksi".

Erikoisen toimeliaita ovat sotilaalliset lobbyistit. Heidän painostuksestaan on tehty valtava määrä kauppoja toimituksista USA:n

---

[4]) S. Lens. *The Military — Industrial Complex.* Philadelphia, 1970, pp. 41, 42.

asevoimille kymmenien miljardien dollareiden arvosta. Pentagonin emissaarit eivät rajoitu niihin satoihin "laillisiin" lobbysteihin, jotka on "akkreditoitu" Washingtoniin. Tuhannet USA:n sotateollisen kompleksin asiamiehet toimivat aktiivisesti eri puolilla mailmaa edullisten sopimusten solmimiseksi sotatarvikkeiden toimittamisesta. Itse asiassa sotatarvikealan lobbyisti on tavallaan ylimääräisenä voimansiirtoakselina sotateollisen kompleksin koneistossa tämän etujen realisoimisessa sotatarvikemonopoleilta sotilasvirastojen kautta kapitalististen valtioiden lainsäädäntö- ja täytäntöönpanoelimiin.

Sotateollinen lobbyismi ei ole USA:n sotateollisen kompleksin erikoinen "etuoikeus". Vuodesta 1961 BRD:n liittovaltion puolustusministeriön lahjonnantorjunnan osasto on rekisteröinyt noin 3000 lobbyistia. Länsisaksalaisen lehdistön kertoman mukaan heidän lukunsa kasvaa jatkuvasti. Huomattavat länsisaksalaisen liike-elämän edustajat osallistuvat kansainvälisten lobbyistijärjestöjen toimintaan (on sellaisiakin). Vuonna 1959 perustettiin lobbyistijärjestö "Mars ja Merkurius" belgialaisen liiton "Circle royal Mars et Mercure" länsisaksalaiseksi osastoksi. Samantapaisia järjestöjä toimii muissakin maissa: Isossa-Britanniassa, Irlannissa ja Alankomaissa.

*

Huolimatta jännityksen lievenemisestä, sotateollisuusmonopolit ja taantumukselliset militaristit eivät ole heikentäneet ponnistuksiaan asevarustelun voimistamiseksi.

Tämä on erikoisen ominaista USA:ssa. Tunnetusti sen sotilasmenot varainhoitovuonna 1975 (alkoi 1. pän heinäkuuta 1974) olivat suurimmat sitten toisen maailmansodan. Uudeksi varainhoitovuodeksi 1976 Pentagon on anonut rauhan oloissa ennennäkemättömän summan — 104,7 miljardia dollaria.

USA:n puolustusministerin J. Schlesingerin selonteossa, joka jätettiin kuluvan vuoden helmikuussa edustajainhuoneen asevoimienasiainvaliokunnalle sanotaan, että maan sotilasmenot tulevat vastakin kasvamaan jatkuvasti, ja varainhoitovuonna 1980 tekevät 148 miljardia dollaria. Pentagon on suunnitellut 15 vuodeksi eteenpäin kymmenien uusien asetyyppien kehittelyn ja tuotannon, mikä tulee vaatimaan valtavia varoja.

Yhdysvaltojen sotalaitoksen suunnitelmat saavat kongressissa olevien sotateollisen kompleksin edustajien laajaa kannatusta. Senaatissa kesällä käytyjen keskustelujen aikana asevoimienasiainvaliokunnan puhenjohtaja Stennis, senaattorit Goldwater, Thermond, Jackson ja muut vastustivat jyrkästi pienintäkin sotilasmenojen supistamista ja vaativat asevarustelun voimistamista. Esitettiin vaatimuksia Yhdysvaltojen armeijan miesvahvuuden lisäämisestä, uusien asetyyppien valmistamisesta "rajoitetun ydinsodan" varaltajne.

USA:ssa kiinnitetään erityistä huomiota strategisten hyökkäysvoimien kehittämiseen. Nämä käsittävät ballistiset mannertenväliset ohjukset, atomisukellusveneet varustettuina keskimatkojen ballistisilla ohjuksilla sekä strategiset pommituskoneet.

Aseistuskilpa tulee maksamaan valtavat määrät rahaa, ja sitä paitsi jokainen seuraava kierros tulee kalliimmaksi kuin edellinen. Toisen maailmansodan päättymisestä kuluneiden kolmen vuosikymmenen aikana hävittäjäkone on kallistunut 50 000 dollarista 5—7 miljoonaan, pommituskone 260 000:sta 84 miljoonaan dollariin, panssarivaunu 40 000 dollarista 1 miljoonaan. Sotilaallisella alalla vuoden 1945 jälkeen tapahtuneen kumouksen tuloksena syntyneiden uusimpien aseistuslajien hintaa ei voida ylipäänsä verrata siihen, mitä oli ennen, ja ne kallistuvat jatkuvasti. Trident-atomisukellusveneet, joiden on määrä tulla nykyisten tilalle, arvioidaan maksavan noin 1,3 miljardia dollaria kukin.

Tällaiset sodankäyntivälineiden mielikuvituksellisen korkeat hinnat kuvastavat tietysti niiden tavatonta monimutkaistumista. Kysymys on kuitenkin myös siitä, että näitä tuotteita toimittavat monopolit paisuttavat keinotekoisesti niiden hintoja, rosvoavat häikäilemättä valtiota, ja sen kautta laajoja väestöjoukkoja, jotka joutuvat maksamaan kasvavat sotilasohjelmat tuloistaan. Kuten Harvardin yliopiston professori J. Galbraith totesi aikanaan, kenraalien ja heitä tukevien teollisuudenharjoittajien välisen liiton tarkoituksena on "keskinäinen rikastuminen; he auttavat toisiaan kukkaroittensa täyttämisessä" [5]).

Tähän ei voi olla yhtymättä, vaikka on korostettava, että sotateollinen kompleksi, tuo hännystakkien ja asetakkien järkiavioliitto ei pyri toiminnallaan yksinomaan taloudellisiin tavoitteisiin. Sotateollisella kompleksilla on pitkälle menevät poliittiset päämäärät, joiden joukossa taistelulla edistykselylisen kehityksen ja jännityksen lievenemisen prosessia vastaan on keskeinen sija [6]).

*

Sotateollisen kompleksin aseman voimistumisen kielteiset seuraukset koskettavat kapitalististen maiden mitä erilaisimpia puolia, minkä joutuvat myöntämään monet porvarillisetkin tutkijat. Columbian yliopiston professori S. Melman toteaa tutkielmassaan Pentagonista, että Yhdysvalloissa käytetään sotilaallisiin tarkoituksiin "pääosa ihmisvaroista tieteellisten tutkimusten ja kehittelyjen alalla [7])" ja tämä asettaa "tiukkoja rajoituksia" toiminnalle, joka on elintärkeää kansantalouden ja tieteen kehittämiselle sekä kansanjoukkojen elintason kohottamiselle. Palautettuaan mieliin, että so-

---

[5]) *Harpers Magazine*, June 1969.
[6]) R. Clark. *The Science of War and Peace*. New York, 1972, p. 173.
[7]) S. Melman. *Pentagon Capitalism. The Political Economy of War*. 1970, p. 31.

tilaalliset menot asukasta kohti olivat USA:ssa 60-luvulla 4-kertaiset Saksan liittotasavaltaan, 3-kertaiset Englantiin ja runsaasti 3-kertaiset Ranskaan verrettuna. S. Melman on näyttänyt, että asevarustelun toisena puolena on amerikkalaisen yhteiskunnan mahdollisuuksien kaventuminen väestön, varsinkin sen köyhimmän osan elintärkeiden tarpeiden tyydyttämisessä [8]).

Voimistuvaan militarisointiin kytkeytyy verojen ja elinkustannusten lisääntyminen, porvarillisten hallitusten ilmankin rajoitettujen sosiaalisten ohjelmien typistäminen, hyökkäys työtätekevien elinoikeuksia ja vapauksia vastaan. Militarisointi ei pelasta kapitalistisia maita joukkotyöttömyydeltä: kärkevän talouspulan oloissa työttömien luku kehittyneissä kapitalistisissa maissa keväällä 1975 oli 15 miljoonaa.

Kun valtion sotatarviketilaukset ja lukuisat helpotukset (verotus-, vienti-, kuoletus- ym. edut) tarjoavat suurmonopoleille vielä suuremmat rikastumismahdollisuudet, niin useimmille siviilialoilla toimiville kapitalistisille yhtiöille talouden militarisoinnin voimistuminen ja sotilasmäärärahojen lisääntyminen tietää suuria veropoistoja, jotka joutuvat valtion välityksellä huomattavalta osalta niiden liikekilpailijoille.

Otettakoon myös huomioon, että siviilialoilla toimivat yhtiöt joutuvat usein varsin epäsuotuisaan asemaan myös tieteellis-teknisen kumouksen sekä ammattitaitoisimpien insinööri-, teknikko- ja tiedemiesvoimien työn käytössä. Esimerkiksi 60-luvulla USA:n lentokone- ja ohjusteollisuudessa, missä sotilaalliset tuotteet käsittävät 90 % tuotteista, työskenteli enemmän tieteenharjoittajia ja tutkijoita kuin kemian, koneenrakenus-, öljy-, kulkuväline-, kumi- ja lääketeollisuudessa yhteensä.

Sen vuoksi on täysin ymmärrettävää, että oppositio sotateollisen kompleksin toimintaa kohtaan voimistuu jopa USA:n vaikutusvaltaisissa porvarillisissakin piireissä. Monille amerikkalaisille käy ilmeiseksi, kuinka turmiollisesti asevarustelu vaikuttaa väestön elintasoon ja kuinka se on vaikuttanut monien ajankohtaisten tärkeiden taloudellisten ja sosiaalisten ongelmien ratkaisemista.

Yhdysvaltojen laajoissa poliittisissa ja liikemiespiireissä vaaditaan yhä tarmokkaammin realistisempaa asennoitumista ulkomaisiin suhteisiin, luopumista voimapolitiikasta, kannatetaan yhä laajemmin kansainvälisen jännityksen lieventämistä kiistakysymysten ja selkkausten selvittämistä rauhanomaisin keinoin. Suuria toiveita kohdistetaan Neuvostoliiton ja Yhdysvaltojen suhteiden parantumisen ja laajentumisen näköaloihin.

*

Tämän vuosikymmenen vaihteessa kävi erikoisen ilmeiseksi niiden ajatusten ja periaatteiden vararikkoutuminen, jotka innoittivat sotateollisen kompleksin johtajia

---

[8]) *Ibid.*, p. 33.

taistelussa sosialismin ja kansallisen vapautuksen voimia vastaan maailman näyttämöllä. Neuvostoliiton ja muiden sosialistiseen yhteisöön kuuluvien maiden talous- ja puolustuspotentiaalin valtava kasvu devalvoi lopullisesti sotahenkisten militaristipiirien "kommunismin takaisinheittämisen", "ydinkoston" ym. varaan tekemät laskelmat. Samalla kävi ilmeiseksi sotateollisen kompleksin militaristisen toiminnan vaarallisuus.

Uusien realiteettien tajuamisen ja yhteiskuntajärjestelmältään erilaisten valtioiden rauhanomaisen rinnakkainolon periaatteisiin perustuvien suhteiden kehitysprosessi, muun muassa tieteen, tekniikan ja kulttuurin saavutusten laaja vaihto voisivat edistyä huomattavasti menestyksellisemmin, elleivät tätä häiritsisi jännityksen lieventämisen vastustajat. Heidän joukossaan esittävät johtavaa osaa NATO:n hyökkäyshenkiset piirit.

NATO-piirit asettavat jännityksen lieventämistä vastaan uusia militaristisia ohjelmia ja lisääntyviä sotilasmenoja. Kun v. 1949, jolloin NATO muodostettiin, liiton jäsenvaltioiden sotilasmenot olivat yhteensä 19 miljardia dollaria, ja v. 1964 — 72,6 miljardia, niin v. 1974 ne nousivat jättiläissummaan 131,6 miljardiin dollariin. Länsi-Euroopan maiden osalle lankesi tästä 44,3 miljardia eli 1/3 kaikista menoista. Toiselle sijalle sotilasmenojen alalla kapitalistisessa maailmassa (USA:n jälkeen) on kohonnut Saksan liittotasavalta. Länsi-Saksan sotateollisista yhtymistä on itsenäisesti ja yhdessä NATO-maiden konsernien kanssa tullut huomattavia Bundeswehrin asetoimittajia. Kesäkuussa 1975 BRD:n parlamentti hyväksyi Länsi-Saksan ilmavoimille tarkoitettujen rynnäkkökoneiden tilauksen. Se tulee maksamaan veronmaksajille lähes 3 miljardia markkaa.

Kuten V. I. Lenin korosti, kansainvälisesti yhteenpunoutunut pääoma tekee hyviä kauppoja aseistuksella ja sodilla. Meidän aikanamme monopolipääoma tekee edullisia kauppojaan sekä oman maansa että imperialismin sotilas-poliittisten hyökkäysliittojen puitteissa.

USA:n, Englannin, Ranskan, Ruotsin ja useiden muiden kapitalististen maiden sotatarvikeyhtymät eivät rikastu aseiden toimittamisella vain kotimaisille markkinoille, vaan myös kymmenille muille maille, varsinkin niille, jotka kulkevat imperialistisen politiikan vanavedessä. Vuosina 1950—72 USA:sta vietiin aseita ulkomaille noin 54 miljardin dollarin arvosta. Vuonna 1974 USA:lta sai sotilaallista "apua" 51 valtiota, aseita myytiin 8,3 miljardin dollarin arvosta, josta 2,5 miljardin arvosta Israelille. Englannissa, joka on USA:n jälkeen toisella sijalla kapitalistisessa maailmassa aseiden ja taisteluvälineiden viennin alalla, yli 1/3 sotatarviketeollisuuden tuotteista menee vientiin.

Nykyään kun Euroopassa on saavutettu suurta menestystä rauhan lujittamisessa ja poliittisen ilmapiirin tervehdyttämisessä, kiintyy erityisesti huomio sodan ai-

neellisen valmistelun voimistumiseen Länsi-Euroopassa. Euroopan NATO-maissa sotilasmenot lisääntyvät vuosittain runsaat kaksi kertaa nopeammin kuin liiton menot kokonaisuutena otettuna nousten eräissä 15 %:iin koko budjetista. Uuden varustelukilpakierroksen aloitti suurta kohoa herättänyt "vuosisadan kauppa", jolloin neljä Euroopan NATO-maata tilasi uuden lentokonetyypin vanhentuneiden amerikkalaisten F-104 eli Starfighter tyyppisten hävittäjäkoneiden tilalle. Suurten sotateollisten yhtymien kesken 2 miljardin dollarin tilauksesta toista vuotta taistelun lopputulos on tunnettu — Belgian, Hollannin, Norjan ja Tanskan hallitukset päättivät ostaa amerikkalaisen General Dynamics -yhtymän tuottamia YF-16-merkkisiä koneita.

Suunniteltu useiden NATO-valtioiden ilmavoimien koneiden uusiminen on uusi askel Pohjois-Atlantin liiton sotavalmisteluissa, jotka ovat täydellisesti ristiriidassa jännityksen lieventymisen kanssa. Sinänsä 350 Belgian, Hollannin, Norjan ja Tanskan hävittäjäkoneiden uusiminen sekä 650 YF-16-merkkisen koneen tilaaminen USA:n ilmavoimille tulee voimistamaan varustelukilpaa ja maksamaan miljardeja dollareita. Tämä lankeaa lisätaakkana kapitalististen valtioiden budjetteihin, jotka ovat ilmankin sotilasmenojen liikarasittamia. Sotilaalliset "uutuudet" tulevat jälleen lähinnä laajojen työtätekevien joukkojen maksettaviksi.

"Vuosisadan kauppa" on merkillepantava toisessakin mielessä. Näemme tässä USA:n sotateollisten piirien pyrkimyksen käyttää omien lentokoneiden toimittamista NATO-maiden saattamiseksi entistä suurempaan riippuvuuteen Yhdysvaltojen asemarkkinoista. Yhtenä tehokkaista keinoista tämän tehtävän ratkaisemiseksi pidetään NATO-armeijoiden aseistuksen standardisoimista amerikkalaisten asetyyppien pohjalla.

NATO:n ilmavoimissa on nykyään yli 100 erilaista lentokonetyyppiä. Voitettuaan kilpailussa ranskalaisen yhtymän monikansallisen konserni General Dynamics laskee, että sen aikaansaannoksesta YF-16-tyyppisestä koneesta tulee yksi NATO:n tärkeimmistä sotilaslentokoneista. Tämä toisi USA:lle määrättyjä sotilasstrategisia etuja ja sitä paitsi valtavia voittoja amerikkalaisille monopoleille, koska suunnitellaan tilausten lisäämistä 3000—4000 lentokoneeseen, mikä tekee noin 20 miljardia dollaria.

Länsimaisten lehtien kertoman mukaan Euroopan kapitalistiset maat käyttävät aseiden ostamiseen USA:sta 10 kertaa enemmän varoja kuin USA vastaaviin ostoihin Euroopasta. Eurooppalaisten yhtymien kilpailussa General Dynamicsia vastaan kärsimä tappio on vain yksi todiste USA:n sotateollisen kompleksin ylivoimasta muihin liittolaisiin verrattuna. Ei pidä unohtaa, että lopullinen ratkaisu amerikkalaisen lentokoneen hyväksi taistelussa "vuosisadan kaupasta" tai kuten sitä nimitettiin "lentävistä miljardeista" teh-

tiin Pohjois-Atlantin liiton Brysselin huippukokouksen aikana toukokuussa 1975, toisin sanoen tuon liiton poliittisten johtoportaiden vaikutuksesta.

NATO:n puitteissa on tehty muitakin rauhan asialle sangen vaarallisia ratkaisuja. Niinpä NATO:n eurooppalaisryhmä on sopinut siitä, että liittoon kuuluvien Euroopan maiden aseistukseen otetaan v. 1975 entisten lisäksi noin 570 panssarivaunua, 380 lentokonetta ja helikopteria, yli 800 ilmatorjuntaohjus-kompleksia ja 530 it-tykkiä sekä toistatuhatta panssaroitua kuljetusvaunua jne. On laadittu laaja lentokoneiden ja panssarivaunujen sekä sotalaivojen ajanmukaistamisen ohjelma. Tällaisen suuren sotilaallisen ohjelman toteuttaminen tietää USA:n sotateolliselle kompleksille uusia huomattavia tilauksia ja siis myös voittoja. NATO:n neuvoston Brysselin kokous itse asiassa hyväksyi päätöksillään tunnuksen "noudattaa voimapolitiikkaa jännityksen lievenemisen oloissa".

Samalla on korostettava, että USA:n ja NATO:n militaristipiireissä on viime aikoina vilkastunut huomattavasti ydinsodan teoreetikkojen sekä niiden toiminta, jotka suunnittelevat ja kehittelevät strategisia operaatioita eri tasoilla.

Amerikkalaisten lehtien kertoman mukaan USA:n strategisten ydinasevoimien johto alkoi muutamia kuukausia sitten järjestää ohjusjoukoille ja ilmavoimille ohjustilaisuuksia ydinaseiden käytössä noudatettavasta uudesta politiikasta. Näiden tilaisuuksien aikana on pohdittu erityisesti mahdollisuutta käyttää ydinaseita "pienissä kriisitilanteissa". Niin muodoin kaikesta päätellen asevoimia ei ohjata ydinsodan ehkäisemistä koskevan sopimuksen täyttämiseen, vaan siihen, että Yhdysvallat saattaa käyttää ydinaseita missä hyvänsä kriisitilanteessa. Kehotukset "pidättämistä" ja "ennaltaehkäiseviä ydinaseiskuja" koskevien teorioiden soveltamisesta ovat aiheuttaneet jyrkkää arvostelua Yhdysvaltojen kansalaispiirien ja kongressin jäsenten taholla. Niinpä senaattori Humphrey kirjelmässään senaatin ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajalle Sparkmanille ja senaatin asevoima-asiainvaliokunnan puheenjohtajalle Stennisille totesi olevansa "huolissaan ilmeisestä luopumisesta entisestä politiikasta", jolloin Yhdysvallat lausui, että se ei tule käyttämään ydinaseita ensimmäisenä. Humphreyta ovat kannattaneet eräät muutkin senaattorit ja edustajainhuoneen jäsenet.

Kesäkuussa 1975 pidettiin USA:ssa Montereyssa NATO:n ydinsuunnitteluryhmän kokous, johon osallistuivat USA:n ja kuuden länsieurooppalaisen NATO:n jäsenmaan puolustusministerit. Kokouksessa hyväksytyssä asiakirjassa ministerit korostivat erityisesti "operatiivisten ydinvoimien tärkeää merkitystä tavallisiin asevoimiin verrattuna". Kohta tuon jälkeen Annapolisissa (USA) Naton pääsihteeri Luns

esitti provokatorisen lausunnon, että Pohjois-Atlantin liitto varaa itselleen "oikeuden" käyttää ydinasetta ensimmäisenä.

*

Nykyinen kansainvälinen tilanne on monimutkainen ja jossain määrin ristiriitainen. Kansainvälisen jännityksen edistyvän lievenemisen oloissa tietyt imperialistipiirit voimistavat asevarustelua, sodan aineellista valmistelua pyrkimyksenään saavuttaa sotilaallinen ylivoima sosialistiseen maailmanjärjestelmään verrattuna.

Kapitalistisen maailman realistisesti ajattelevat poliitikot alkavat kuitenkin vähitellen käsittää olevan välttämätöntä lopettaa vaarallinen ohjus- ja ydinaseiden lisääminen. Voimasuhteiden muuttuminen sosialistiseen yhteisöön kuuluvien maiden hyväksi, sotilasmenojen jyrkkä lisääntyminen sotilaallisella alalla tapahtuneen tieteellis-teknisen kumouksen seurauksena sekä kapitalististen maiden kiinnostus markkinoista, raaka-aineista ja energialähteistä pienentää imperialismin mahdollisuuksia toteuttaa laajennus- ja aggressiopyrkimyksiään.

Aikakauslehti
MEZHDUNARODNAJA ZHIZN, n:o 10/1975.

AMERIKKALAINEN... JATK. SIV. 27

ole mitään myönteisiä piirteitä? Ei, se ei merkitse sitä. Tällaisia piirteitä on moniakin. Niihin kuuluu ennen kaikkea toimeliaisuus, joka ilmenee eri muodoissa — liikesuhteiden asiallisuutena, täsmällisyytenä, uskollisena suullisen lupauksen pitämisenä jne. Nämä myönteiset piirteet ovat kiteytyneet kireässä kilpailussa ja muodostuneet tavallaan "perinnöllisiksi". Amerikkalaisille on ominaista myös ystävällisyys ja vieraanvaraisuus, huumorintaju, iloisuus ja elämänrakkaus, selvä prioriteettijärjestys elämäntavoitteiden määräämisessä. Voitaisiin mainita useita muita amerikkalaisille ominaisia piirteitä, jotka tavalla tahi toisella määräävät heidän elämäntapansa.

Ne eivät kuitenkaan ole tuon elämäntavan perustana, joka on rakentunut riistosuhteiden, aineellisen eriarvoisuuden, erilaisten syrjintämuotojen ja porvarillisen individualismin ilmausten varaan. Ei ole sattuma, että USA:n eri työtätekevien väestökerrosten esiintymiset työ- ja elinolojen parantamisen ja Yhdysvaltojen yhteiskuntajärjestelmän todellisen demokratisoinnin puolesta laajenevat vuosi vuodelta.

Aikakauslehti
MEZHDUNARODNAJA ZHIZN, n:o 10/1975

Ryhtykää tiedotteen

SOSIALISMIN TEORIA JA KÄYTÄNTÖ

asiamieheksi!

Lähettäkää tilaukset joko alla olevalla kupongilla tai erillisellä paperilla ja vähentäkää tilityksestä asiamiespalkkio 20 %. Tiedotteen tilausaika on kalenterivuodesta riippumaton. Esimerkiksi vuositilaus on voimassa tilauspäivästä vuoden eteenpäin. Voitte myös tilata TILAUSHINNASTON oheisella kupongilla tai puh. 644 816. Tilaukset osoitteella UUTISTOIMISTO APN, Lönnrotinkatu 25 A, 00180 Helsinki 18.

Tilaan tiedotteen SOSIALISMIN TEORIA JA KÄYTÄNTÖ seuraaville:

Nimi ..... Päivämi. .....
Lähiosoite ..... tilausaika ..... kk
..... maksu ..... mk
Postitoimipaikka .....

Nimi ..... Päivämi. .....
Lähiosoite ..... tilausaika ..... kk
..... maksu ..... mk
Postitoimipaikka .....
Tilausmaksun ..... mk suoritan Ps-tilille 617 07-9.
Asiamies .....
Osoite .....

— — — — — — — — — — — — — —

Tilaan asiamiehille tarkoitetun TILAUSHINNASTON v:lle 1976. Olen SOSIALISMIN TEORIA JA KÄYTÄNTÖ tiedotteen vanha / uusi asiamies. (Tarpeeton ylipyyhitään.)
Asiamies ..... Päiväys .....
Osoite .....
Postitoimipaikka .....

Mitä ette vielä tiedä NEUVOSTOLIITOSTA?

Suomalais-neuvostoliittolaisena yhteistyönä valmistui pari vuotta sitten teos **NEUVOSTOLIITTO — vastauksia suomalaisten kysymyksiin.** Tämä teos herätti heti ilmestyttyään suurta mielenkiintoa. Neuvostoliiton elämän eri puolista tarvitaan jatkuvasti uutta tietoa. Sen vuoksi tullaan suomalais-neuvostoliittolaista yhteistyötä jatkaen julkaisemaan teoksen uusi laitos uusien kysymysten pohjalta.

Pyydämme Teidän apuanne mahdollisimman ajankohtaisten kysymysten saamiseksi? Mikäli jokin puoli Neuvostoliiton elämästä Teitä kiinnostaa kirjoittakaa siitä toimituksellemme.

Mikäli haluatte uusinta tietoa neuvostoliittolaisen elämäntavan eri puolista, NKP:stä, sen 25. edustajakokouksen päätöksistä, nuorison toiminnasta Komsomolissa tai VZSPS:stä ja yleensä Neuvostoliiton ammattiliitoista, työtätekevien edustajien neuvostojen toiminnasta tai muista sosialistisen demokratian puolista, naisten, opiskelijoiden tai eläkeläisten asemasta Neuvostoliitossa, neuvostotieteen ja taiteen saavutuksista tai Neuvostoliiton pyrkimyksistä NKP:n Rauhanohjelman toteuttamiseen, kansojen välisen ystävyyden ja yhteistyön lujittamiseen, kirjoittakaa siitä tai muusta haluamastanne aiheesta kysymys, johon asiantuntijat vastaavat edellä mainitussa käsikirjassa.

Kysymykset pyydämme ystävällisesti lähettämään osoitteella:

UUTISTOIMISTO APN
Lönnrotinkatu 25 A
00180 HELSINKI 18

Kiitämme Arvoisia Lukijoitamme

ja Asiamiehiämme yhteistyöstä

päättyneen vuoden aikana ja toivotamme

Hyvää Uutta Vuotta 1976!

TOISTUVASTI ILMESTYVÄ
JOUKKOJULKAISU

NEUVOSTOLIITON YHTEISKUNTA- JA VALTIOJÄRJESTELMÄ

APN:n toimittaman aineiston pohjalta laatinut Matti Pykälä

— Kuinka valitaan neuvostot?
— Mikä on korkeimman neuvoston puhemiehistö?
— Kuinka toimivat paikallisneuvostot?
— Kuinka Neuvostoliiton oikeuslaitos toimii?
— Mitkä ovat neuvostokansalaisten oikeudet ja velvollisuudet?
— Kuinka yksilönvapaus toteutuu Neuvostoliitossa?

Näihin ja moniin muihin kysymyksiin antaa vastauksen Suomi—Neuvostoliitto-Seuran ja APN:n yhteistyössä julkaisema kirjanen, joka aloittaa Suomi—Neuvostoliitto-Seuran uuden 12-osaisen Neuvostoliitto-sarjan. Kirjassa kerrotaan luotettavan neuvostoliittolaisen lähdeaineiston pohjalta Neuvostovaltion valtio-opillisista perusteista, neuvostovallan koneiston ja oikeuslaitoksen toiminnasta, yksilön oikeuksista ja vapauksista. Kirjaseen on liitetty myös Neuvostoliiton perustuslain täydellinen suomenkielinen teksti.

Kirjaa välittävät Suomi—Neuvostoliitto-Seuran piiritoimistot ja osastojen kirja-asiamiehet.

Hinta 7 mk

SUOMI—NEUVOSTOLIITTO-SEURAN NEUVOSTOLIITTO-SARJA N:o 1

UUTISTOIMISTO NOVOSTI, LÖNNROTINKATU 25 A, 00180 Helsinki 18. Puhelin 64 48 16. Postisiirtotili 61707 Tilaushinta: koko vuosi 12 mk, puoli vuotta 6 mk, kuukausi 1,50 mk. Tilaushinnasta myönnetään 50 % alennus, jos tilauksia samaan osoitteeseen on vähintään 10 kappaletta.